

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Obrana a ochrana budov okresního soudu proti teroristickým
útokům**

Bakalářská práce

Autor: Ladislav Štěřba

Vedoucí práce: Mgr. Milan Bláha

5. 5 2009

Abstract

Critical infrastructure is a new concept in protection of the state, people's lives, health and property. This policy is being developed at EU level as well as in the Czech Republic.

One of the most significant threats for critical infrastructure is terrorism.

In the first part I describe the history of terrorism, its manifestations, strategy and tactics and also the weapons used in terrorist attacks. I give the reasons for protection of district court-houses as part of critical infrastructure.

In the next part I examine measures taken to protect and guard the buildings of district court-houses against particular terrorist attacks. Based on these findings I then evaluate the readiness of these buildings in case of possible attacks.

I conclude by offering possible solutions to improve security and protection of these buildings.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Ochrana a obrana okresního soudu proti teroristickým útokům jsem vypracoval samostatně a použil jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Českých Budějovicích 5. 5 2009

.....
Podpis studenta

Obsah

Úvod.....	5
1. Současný stav.....	6
1.1 Historické kořeny terorismu.....	6
1.2 Definice terorismu.....	8
1.3 Protiterorismus ve světě a v České republice.....	12
1.4 Typologie terorismu.....	13
1.5 Strategie a taktika terorismu.....	15
1.6 Fáze teroristického útoku.....	18
1.7 Zbraně používané pro teroristické akce.....	18
1.8 Terorismus v ČR.....	20
1.9 Kritická infrastruktura a její ochrana.....	23
1.10 Postavení objektů okresních soudů v kritické infrastruktuře.....	25
2. Cíle práce a hypotéza.....	27
3. Metodika.....	28
4. Výsledky.....	29
4.1 Analýza zákonů a nařízení pro ochranu okresních soudů	29
4.1.1 <i>Legislativní opatření ochrany objektů okresních soudů proti terorismu</i>	29
4.1.2 <i>Úkoly orgánů zodpovědných za bezpečnost okresního soudu</i>	30
4.1.3 <i>Spolupráce s IZS</i>	32
4.2 Analýza hrozeb teroristických útoků pro objekty okresního soudu.....	33
4.2.1 <i>Možné objekty teroristických útoků</i>	33
4.2.2 <i>Funkce ochrany objektů</i>	34
4.2.3 <i>Opatření při ochraně a obraně budov okresního soudu</i>	34
4.2.4 <i>Možnosti ohrožení objektů</i>	38
4.2.5 <i>Citlivá a slabá místa ochrany a obrany</i>	39
4.3 Popisy objektů okresních soudů.....	39
4.3.1 <i>Popis objektu Okresního soudu v Písku</i>	39
4.3.2 <i>Popis objektu Okresního soudu v Prachaticích</i>	41
4.3.3 <i>Popis objektů Okresního soudu v Českém Krumlově</i>	42
4.3.4 <i>Opatření pro ochranu soudů na možné způsoby teroristických útoků</i> ...	45
4.4 Vysvětlivky k tabulkám.....	45
4.5 Tabulky přijatých opatření u okresních soudů.....	46
4.6 Vyhodnocení.....	55
5. Diskuze.....	58
6. Závěr.....	61
7. Seznam použité literatury.....	62
8. Klíčová slova.....	65
9. Přílohy.....	66

Úvod

Práce „Ochrana a obrana budov okresního soudu“ se zabývá jednou ze součástí aktuální oblasti krizového řízení. Ochrana kritické infrastruktury je novým pohledem na řešení mimořádných situací a krizových stavů. Je to koncept, který řeší důležitý úkol. Aby mohl stát efektivně reagovat na vzniklé nebezpečné situace, musí si zachovat své schopnosti a prostředky. Výpadky energií a komplikace v dopravě při záplavách v roce 1997, pokusy rabování v Praze při záplavách v roce 2002 ukázaly, jak je důležité zachování akceschopnosti státu při situacích, kdy je ohrožena bezpečnost a lidské životy.

Kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní i nevýrobní systémy, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu dalších základních funkcí státu při krizových situacích. Při hodnocení hrozeb, které mohou zničit nebo výrazným způsobem omezit výkon jednotlivých částí kritické infrastruktury je v dnešní době i teroristický útok. Součástí kritické infrastruktury je i výkon státní správy, jejíž součástí je i výkon justice a vězství.

V této práci je popsán dosavadní způsob ochrany a obrany justičních objektů na základě zákona o utajovaných informacích a dalších instrukcí vydaných ministerstvem spravedlnosti pro zabezpečení pořádku a bezpečnosti v prostorách soudů, a dosavadní protiteroristická opatření. V této práci je kladen důraz na uchování funkčnosti justice, i když všechna bezpečnostní opatření samozřejmě směřují i na ochranu obyvatelstva.

Na základě analýzy hrozeb, kterým mohou být budovy okresních soudů vystaveny, a porovnáním bezpečnostních opatření u třech okresních soudů se práce snaží zjistit, zda jsou soudy jako součást kritické infrastruktury dostatečně a účinně chráněny proti možným teroristickým útokům. Podle výsledků se snaží nabídnout možná nová řešení pro zlepšení bezpečnosti okresních soudů.

1. Současný stav

1.1 Historické kořeny terorismu

S terorismem se ve formě, jak ho známe dnes, setkáváme poprvé v 19. století, v době, kdy se začíná silně projevovat nacionalismus. Mnoho národnostních skupin, dosud součástí velkých říší, požadovaly samostatnost a možnost spravovat si své záležitosti sami. Především Balkán jako oblast, kde se mísily národy, náboženství a zájmy různých států, byl velice neklidný. Boje o samostatnost Makedonců provázely teroristické útoky proti civilním cílům. S podporou Srbska vznikla skupina Černá ruka, která prováděla teroristické útoky proti politickým odpůrcům, např. královraždu krále Alexandra Obrenoviče a jeho manželky. Atentát na arcivévodu Ferdinanda d Este spáchala skupina Mladá Bosna, úzce napojená na tuto organizaci.¹

V Rusku se v této době zformovaly levicově orientované teroristické skupiny, především anarchisté. Ti, s filozofií „bomby“ uskutečnili několik atentátů, např. na generála Trepova, petrohradského gubernátora 24. ledna 1878, v létě na velitele petrohradského četnictva a nakonec vražedný útok na cara Alexandra II. 1. března 1881.²

Mezi dvěma světovými válkami se objevilo nové ohnisko terorismu, jež přežívá dodnes, Severní Irsko. Po potlačení povstání roku 1916 na „krvavé velikonoce“ vznikla IRA, Irská republikánská armáda. Na základě dohody s Anglií 26 z 32 irských hrabství získala samostatnost. IRA si poté dala za cíl mj. za pomoci teroristických útoků připojit zbylá hrabství k Irsku.³

Po druhé světové válce se v rámci osvobozenického boje a odporu proti kolonizaci bojovaly partyzánské skupiny teroristickými metodami po celém světě. Například organizace Irgun a Sternovy oddíly bojovaly za vznik státu Izrael. Jejich asi nejznámější akcí byl pumový útok na hotel Krále Davida v Jeruzalému.

V šedesátých a sedmdesátých letech, období studentských bouří, vznikly levicově orientované teroristické skupiny, bojující proti základům společnosti, útoky proti politikům, podnikatelům a dalším významným představitelům „imperialistické“

¹ TEICHMAN, Miroslav. *Dějiny Srbska*. Praha: Nakladatelství LN, 2006, 670 str. ISBN 80-7106-671-0

² BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Praha: Columbus, 1997, 192 str. ISBN 80-85928-45-0

³ FRANK, Jan. *Irsko - Stručná historie států*. Praha: Libri, 2006, 142 str. ISBN: 80-7277-294-5

společnosti. Asi nejznámější byl únos italského politika Aldo Mora 16. března 1978 Rudými brigádami. 26. prosince 1975 pod vedením nejznámějšího teroristy té doby Ilyiche Ramireze známého jako Carlos, se podařilo unést jedenáct ministrů zemí vyvážející ropu. Asi nejvýše postavený politik, který byl unesen, byl generál NATO J. L. Dozier 17. prosince 1981. Vyvrcholením tohoto období byl únos lodi Achille Lauro palestinskými teroristy v říjnu 1985.⁴

Palestinská otázka se po Šestidenní válce dostávala na přední strany novin díky únosům letadel a hlavně provedením únosu izraelských sportovců na olympiádě v Mnichově 5. září 1972. Začíná se objevovat nový prvek, mezinárodní spolupráce mezi jednotlivými skupinami, což odhalilo vyšetřování případu únosu izraelských sportovců. Frakce Rudé armády (RAF) výměnou za výcvik a zbraně zajišťovaly podporu palestinským teroristům.⁵

V další etapě terorismu, v období po skončení studené války dodnes dosáhl terorismus ještě obludnějších rozměrů. Dnes je to již globální bezpečnostní problém, motivace útoků je především náboženská. Dochází k použití sofistikovaných technologií, vzrůstá nebezpečí použití zbraní hromadného ničení. Poprvé bylo použito chemických zbraní, a to náboženskou sektou Om-širikjo. V květnu 1995 použila v tokijském metru bojový plyn sarin.

Další oblastí, kde terorismus zapustil své kořeny, je oblast bývalého Sovětského svazu. Po roce 1989 se oddělily některé státy a to dalo podnět některým etnikům či národnostním skupinám k separatistickým snahám. Nejznámějším konfliktem asi je Čečenská válka, kdy po vyhlášení samostatnosti a následném potlačení armádou přešli čečenští bojovníci k teroristickým útokům.

Ve válce Afghánistánu proti SSSR se angažovalo kolem 15 - 20 tisíci zahraničních arabských bojovníků, kteří dali základ největší teroristické skupině Al – Kajdá. Pod vedením Usámy bin Ládina, zvolila novou taktiku, když začala využívat sériových, koordinovaných útoků, s cílem způsobit co největších ztráty na životech a majetku.

⁴ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Praha: Columbus, 1997, 192 str. ISBN80-85928-45-0

⁵ REEVE, Simon. *Jeden den v září Mnichov*, 1. vyd., Praha: Agro, 2006, 351 s. ISBN 80-7203-753-6

Objektem je naše euroatlantická civilizace a USA jako její hlavní cíl. Motivace je ryze náboženská, donutit USA opustit Saudskou Arábii.

Při útocích na americké ambasády v Keni a Tanzánii 7. srpna 1998 zemřelo 224 lidí a 5000 jich bylo zraněno. Použití civilních dopravních letadel jako bomb proti World trade center v New Yorku a Pentagonu 11. září 2001 způsobilo smrt kolem 3000 lidí.

Pro Evropu měl stejný význam útok proti dopravním prostředkům v Madridu 11. března 2004, kde ztráty na životech dosáhly 191 obětí a zraněných bylo více než 1800. Při útoku 7. července 2005 výbuchy bomb v metru a autobusech anglické metropole Londýna způsobily smrt 52 lidem.

V listopadu 2008 pakistánští teroristé koordinovaným útokem na deseti místech na nádražích, hotelech, restauracích a dalších veřejných prostorech střelbou do davu v indické Bombaji zabili 173 lidí.

Globální terorismus svou formou už lze považovat za novou formu vedení ozbrojeného konfliktu, i když nejsou splněny všechny znaky mezinárodního práva. Pro svou nezařaditelnost se proto začleňuje mezi tzv. asymetrické konflikty. Teroristické skupiny vytvořili celosvětovou síť, navzájem se podporují, koordinují svou činnost a hledají nové možnosti. Podle dostupných informací a z analýz teroristických útoků Al - Kajdy, čečenských separatistů a dalších teroristických organizací, je možné předpokládat další směry vývoje terorismu. Jednoznačně směřují k použití zbraní hromadného ničení, především použitím jaderných zbraní, nebo tzv. špinavé bomby, a tím k ohromným lidským a materiálním ztrátám. Teroristické skupiny také projevují zájem o biologické zbraně. Závislost moderní společnosti na informačních systémech jim také nabízí mnoho dalších příležitostí.⁶

1.2 Definice terorismu

V dnešní době je nepřehledné množství informací o terorismu, z kterých by se dal tento jev popsat a přesně definovat. Ale opak je pravdou. Dosud nebyla vypracována dostatečně přesná definice, ze které by bylo patrné, co se dá pod tento termín zařadit, co jej odlišuje od ostatních násilných aktů, jaké má cíle a metody, a hlavně aby

⁶ BRZYBOHATÝ, Marián. *Současný terorismus*. [online], 2002, [cit. 2009-20-2]. Dostupné z: www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2002_2/46.htm

vyhovovala všem, kteří jsou v této oblasti angažováni. Je to především proto, že terorismus se neustále vyvíjí, mění se metody, kterými chtějí teroristé dosáhnout svých cílů. Má spoustu společných rysů například s guerillou, válkou, partyzánskou válkou, organizovaným zločinem a násilným zločinem celkově, a odlišit je od sebe je někdy velmi komplikované. Dále je snaha v definici vyjádřit nemorálnost a nelegitimitu této metody, což může být někdy zavádějící.

Stejně jako terorismus se na něj měnil i pohled. V každé historické etapě terorismu se lidé snažili pochopit příčiny útoků, jejich motivaci a cíle, protože to byly vždy činy vzbuzující veliké obavy a nejistotu.

Definici se svět snaží nalézt od konce 19. století, kdy se s těmito útoky poprvé ve větší míře setkal. Protože cílem útoků byli většinou politici, členové královských rodin a představitelé státní moci, definice měla snahu především ochránit tyto cíle. Proto Společnost národů (SN) v r. 1937 přijala v Ženevě podpisem 25 států „Úmluvu o předcházení a potlačování terorismu“ a přijala tuto definici terorismu: *Teroristické činy jsou kriminální zločiny namířené proti některému státu, které svým cílem nebo charakterem mohou vyvolat strach u jednotlivých osob, skupin osob nebo veřejnosti.* Dále v úmluvě SN popsala různé skutkové podstaty terorismu, útoky proti svobodě, životu, zdraví, proti vysokým politickým činitelům, hlavám států a osob s nimi spojených, proti veřejnému majetku, a činům, které vyvoláním obecného nebezpečí ohrožují lidské životy.⁷ V této definici se již objevuje, že terorismus je metoda politického boje, kdy prosazení požadavků a cílů je provedeno násilným aktem.

V 80. letech byla v USA publikovaná definice terorismu, která dodnes slouží jako základ pro posuzování a hodnocení teroristických činů. Zní: *„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus obsahuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“*⁸

⁷ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Praha: Columbus, 1997, 192 s. ISBN80-85928-45-0

⁸ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. 1. vyd., Praha: Police history, 1999, 141 s. ISBN 80-902670-1-7

Tato definice především reaguje na vlnu teroristického násilí v Evropě v 60. – 80. letech a hodně se dotýká podstaty terorismu. Zdůrazňuje promyšlené a politicky motivované násilí, kdy cílem jsou nezúčastněné osoby, a slouží jako prostředek k dosažení cílů útočníků. Odhaluje i dopady těchto činů, kdy je poselstvím podstatně většinu publiku a směřuje na velké množství lidí.

V době po ukončení studené války dosáhl terorismus dalších dimenzí. Objektem již není jednotlivec nebo určitá skupina, ale je jím stát samotný. Teroristické útoky si většinou vybírají symbolické cíle moci a síly napadeného státu, a mají vyvolat co největší hrůzu u napadeného, způsobit mu co největší škody a ztráty na životech lidí, u kterých je výběr zredukován pouze na to, že jsou občany napadeného státu a mají tu smůlu, že jsou na místě útoku. Proto se při současné bezpečnostní situaci především v USA, na který směřuje nejvíce těchto útoků, objevila nutnost revize definice terorismu, kterou dnes při boji proti tomuto fenoménu používají různé instituce, např. FBI, CIA, Ministerstvo zahraničí USA. V této podobě ji převzala a nebo použila jako základ zákonných úprav svojí legislativy celá řada států. Zní: *„Terorismus je úkladné, politicky motivované násilí vůči nevojovým cílům, páchané subnárodními skupinami nebo tajnými agenty, obvykle za účelem získání pozornosti a následného ovlivnění publika.“* Na základě této definice lze za terorismus označit akt, kdy je použito násilí, které je pečlivě naplánované a prokalkulované, směřuje proti nezúčastněným osobám, sleduje politické, náboženské a kriminální cíle, vyvolává ve společnosti atmosféru strachu, obav, nedůvěru ve vládu. Snahou útoku nebo série útoků je, aby upoutal co největší pozornost sdělovacích prostředků a touto cestou se dostalo poselství, které útok nese, k co nejširší vrstvě obyvatel a tím ovlivnil její postoje.⁹

Po útocích na území USA byla také Evropská unie nucena reagovat na změnu bezpečnostní situace a ve svém dokumentu „Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem“ vydala svou definici. I Česká republika z ní vychází při tvorbě opatření v oblasti bezpečnostní politiky státu.

⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. Terorismus a psychologické operace (PSYOPS). In *Současnost a budoucnost krizového řízení, sborník referátů 6. odborné konference 24.-25. 11. 2003 v Praze*. Praha: T-SOFT, 2003

Zní: *Teroristický skutek je chápán jako množina vyjmenovaných činů, které mohou svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních řádů se jedná o skutky, které byly spáchány s úmyslem:*

- *Vážně zastrašit obyvatelstvo*
- *Přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání nebo nekonání konkrétních kroků*
- *Vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace a to:*
- *útokem na lidské životy, který může zapříčinit i smrt*
- *útoky na psychickou integritu osob*
- *únosy nebo braním rukojmí*
- *zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví*
- *obsazením letadel, lodí, nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží*
- *výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin úderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní*
- *pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy*
- *přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může ohrozit lidské životy*
- *výhrůzkami spácháním skutků výše zmíněných*
- *vedením teroristické skupiny*

- *účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny.*¹⁰

Není možné, aby akty terorismu obsahovaly naprosto všechny výše uvedené atributy. Například, pokud by se k útoku nikdo nepřihlásil, a nebyly tak vysvětleny cíle útočníka a tato jednání nevysílala zřejmá poselství, není to důvodem k zařazení k jiné násilné činnosti, např. mezi partyzánský osvobozenecý boj, guerillu, organizovaný zločin apod. Vzkaz, určený pro určitou skupinu lidí může vyplynout z použité strategie, druhu napadeného cíle, způsobu provedení, v časové nebo územní lokaci a podobných charakteristických znaků, s kterými útočník může již předem kalkulovat. Některé znaky také nemusí být hned zřejmé, mohou se objevit později nebo vyplynout ze souvislostí, a i nejistota, způsobená nejasností a nečitelností může být zakomponována do taktiky provedení. Je nutné ke každému útoku přistupovat individuálně, protože hranice jednotlivých typů konfliktu mohou být v konkrétních případech velice mlhavé a nejasné.¹¹

Terorismus se jako brutální, velice efektivní a efektivní metoda neustále vyvíjí a nachází nové oblasti, kde se může manifestovat. Nakonec bych rád citoval jednu z mnoha definic, která podle mne vystihuje skutečnou podstatu terorismu: „*Násilná akce se nazývá teroristickou, když její psychologické účinky jsou v nerovnováze s jejími čistě fyzikálními výsledky*“.¹²

1.3 Protiterorismus ve světě a v České republice

Vzhledem ke zvyšující se agresivitě teroristických útoků a podstatnému nárůstu potenciálu nebezpečnosti pro společnost přijímají státy protiopatření v boji s terorismem. USA v čele s administrativou prezidenta G. W. Bushe zvolili strategii preemtivní (předem zabraňující) sebeobrany s použitím vojenských metod a prostředků.

¹⁰ *Definice pojmu terorismus.* [online], 2008, [cit. 2009-20-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

¹¹ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR.* 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

¹² BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus.* Praha: Columbus, 1997, 192 s. ISBN 80-85928-45-0

Evropská unie naproti tomu zvolila preemptivní strategii, která potírá především kořeny terorismu. Používá prostředků policejních a zpravodajských složek, naproti tomu vojenské prostředky přesunuje do pozadí. Ve svém dokumentu z roku 2005, připraveném protiteroristickým koordinátorem EU, nazvaném *Akční plán EU pro boj s terorismem*, definovala čtyři základní pilíře boje proti terorismu:

PŘEDCHÁZET CHRÁNIT PRONÁSLEDOVAT REAGOVAT¹³

ČR tuto strategii přijala a dále rozpracovala ve svém dokumentu Národní akční plán boje proti terorismu, ve kterém zadává vládě, jednotlivým ministerstvům, ústředním správním úřadům a dalším subjektům konkrétní, termínované úkoly. Dokument je aktualizovaný každé dva roky.

1.4 Typologie terorismu

Odlišit různé varianty terorismu je velice důležité pro základní stanovení hrozeb a jejich předcházení. Proto je nutné nalézt nějakou obecnější klasifikaci, jež nám umožní poznat rozsah a strukturu terorismu. Zařazení konkrétních činů podle různých znaků je komplikované, protože se může jednat o souhrn několika indikátorů. Nedosáhneme sice úplně přesného rozlišení, ale diferenciací nám ulehčí identifikaci původce.

Různé skupiny používají rozdílné praktiky, odlišují se použitou taktikou a strategií, intenzitou útoků nebo použitou výzbrojí, mají význam pro různé geografické oblasti etc.

Smysluplné je rozdělení podle širší ideové a politické motivace teroristů.

- ultralevicový terorismus
- ultrapravicový terorismus
- etnický terorismus
- náboženský terorismus
- ekologický terorismus
- kriminální terorismus
- psychopatologický terorismus
- single issue (pouze proti jedné věci, např. proti potratům...) terorismus¹⁴

¹³ *Akční plán EU pro boj s terorismem*. [online], 2005, [cit. 2009-20-1]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0219+0+DOC+XML+V0//CS>

¹⁴ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

Dále podle vztahu k území můžeme provést rozdělení:

- domácí
- mezinárodní

Podle druhu účastníků je také možné toto rozlišení:

- státní, kdy původcem terorismu je státní moc
- nestátní terorismus

Podle vztahu k držení moci lze rozdělit terorismus:

- subverzivní, který směřuje proti držitelům moci tzv. terorismus zdola
- represivní, jenž provádějí držitelé moci tzv. terorismus shora¹⁵

Můžeme také provést rozdělení podle intenzity útoku a jejich následků:

- mikroterorismus, kdy je intenzita nízká, způsobující pouze malé škody na majetku nebo pouze drobná zranění
- mezoterorismus, kdy je intenzita střední, škody na majetku jsou výrazně větší a dochází k ztrátám na životě nebo těžkým zraněním v řádu do stovek obětí
- makroterorismus, při kterých škody na majetku výrazně poškozují stabilitu státu a ztráty na životech jdou do tisíců¹⁶

Terorismus lze dělit i podle počtu jedinců zapojených do teroristických akcí na individuální a skupinový, když skupinový lze dále rozčlenit podle vnitřní hierarchické struktury, a to s velením a několika podřízenými složkami tj. pyramidální organizace, a buňkové skupiny s jedním velením, kdy jednotlivé buňky jsou v podstatě nezávislé.

V současné literatuře se často objevuje odlišení *starého* a *nového* terorismu, kde *nový* má vazbu k novým formám teroristických akcí. Vztahuje se na celosvětově působící islamistický terorismus, který je narozdíl od *starého* profesionalizovaný, operuje na mezinárodní úrovni, s velkou finanční soběstačností, a napojením na organizovaný zločin, například na obchod s drogami, se zbraněmi, lidmi apod. Vybírá

¹⁵ *Definice pojmu terorismus*. [online], 2008, [cit. 2009-20-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

¹⁶ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

si cíle těžce předvídatelné, symbolické cíle s vazbou na státní systém, s vysokou pravděpodobností velkých ztrát na životech a majetku.

Dnes se pro odlišení metod a forem současného a historicky staršího typu terorismu používá také dělení na *konvenční* a *nekonvenční*. U tohoto dělení je kladen důraz především na prostředky, které skupiny při akcích používají. U konvenčního terorismu převládá použití zbraní chladných a palných, výbušnin apod., kdežto u nekonvenčního terorismu je vysoké riziko zneužití zbraní hromadného ničení, různých prostředků psychologické a informační války, nebo nástrojů, které jako zbraně nejsou určeny, např. dopravní letadla, průmyslové a jaderné odpady, vyvolání havárií, katastrof aj.

Pochopení podstaty, vzniku a motivace terorismu nám může pomoci při hledání možností jak čelit jejím následkům, chránit společnost a nalézt přiměřenou formu reakce.¹⁷

1.5 Strategie a taktika terorismu.

Z výše uvedených rozdělení je vidět, že lze, i když ne exaktně, teroristické skupiny rozdělit podle toho, čím se od sebe jednotlivé skupiny liší. Jedním z determinant je přijatá strategie pro dosažení cílů.

Základní cíl represivního terorismu je šířit strach a obavy o život u opozice, a tím zajistit existenci a upevnění režimu. Původci jsou většinou státní orgány- armáda, tajné služby, policie, aj., které tímto způsobem ovládají cílovou skupinu.

U subverzivního terorismu je to především tzv. filozofie bomby, jež tvrdí, že útoky samy o sobě dokáží zajistit zhroucení státního systému. Dále je to propaganda činem, jež má původ v anarchistické ideologii. Předpokládá získání nových příznivců, odstartování revoluce a vytvoření masového hnutí. Mix těchto motivací, to jest zastrašení držitelů moci, ztráta podpory od zastrašené veřejnosti a získání stoupenců, kteří budou terorismus podporovat a pokračovat v něm, tvoří většinou základ strategických úvah těchto skupin.

Jiná strategie má za cíl pouze získat pozornost pro představení názorů, a samotný čin má fungovat jako „vstupenka“ do masmédií. Terorismus také může sloužit k

¹⁷ FOLTIN, Pavel, ŘEHÁK, David. *Historický vývoj terorismu*. [online], 2006, [cit. 2009-10-2]. Dostupné z: www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=6263

vyprovokování vlády k neuváženým činům, většinou k omezení svobod, a poté ke změně sympatií u veřejnosti. Tuto strategii uznávají zejména ultrapravicové skupiny, v tzv. strategii permanentního napětí, směřující k situaci příhodné k vládě pevné ruky vyhovující teorii Law and order.¹⁸

Taková seskupení se považují za elity, které svou činností vytvářejí podmínky pro vytvoření revoluční situace, když budou vůdčí silou společnosti s pozdějším převzetím moci. Naproti tomu jsou teoreticky vypracované postupy, ve kterých hrají důležitou roli malé nezávislé buňky bez centralizovaného velení jen se zastřešující ideologií. Tato strategie se nazývá odpor bez vůdce, a jejím cílem je vytvoření neřízeného povstání a následného dosažení záměrů teroristů.¹⁹

Pro podporu veřejnosti volí teroristé své cíle podle svých ideologií. Tak například ultralevicové skupiny své cíle vybírají z oblasti „imperialistického státu“, tj. podnikatelů, politiků, státních zaměstnanců, policistů, naproti ultrapravicové útočí proti přistěhovalcům, národnostním nebo náboženským menšinám, levicovým politikům aj.

Odlíšné strategie ve výběru cílů využívá současný nekonvenční islamistický terorismus. Svou sílu prezentuje naprosto neselektivním výběrem obětí, např. útok proti veřejnosti v Bombaji, kdy teroristé stříleli do davu na nádražích a jiných veřejných místech s cílem způsobit co největších obětí na životech.²⁰

Pro dosažení strategických cílů musí existovat taktické operační postupy a metody boje. Ty musí být přizpůsobeny úmyslům, velikosti skupin, jejich výcviku, výzbroji, podpoře, ochraně a obraně napadených cílů, a dalším objektivním skutečnostem. Tyto jednotlivé operace mohou vyústit do teroristických kampaní, které už jsou zaměřeny na dosažení strategických cílů.²¹

Teroristických taktických metod je opravdu hodně a se stále objevují nové. Obecně je lze rozdělit podle způsobů provedení a podle napadených objektů:

¹⁸ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

¹⁹ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

²⁰ *Teroristické útoky v Bombaji v listopadu 2008*. [online], 2009, [cit. 2009-22-2]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Teroristick%C3%A9_%C3%BAtoky_v_Bombaji_v_listopadu_2008

²¹ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

- **Sabotáže a poškozování věcí** - útoky na energetickou infrastrukturu, zemědělství, nemocnice, objekty státní správy, soukromý majetek apod., malé i velké intenzity, následkem může být i ohrožení života
- **Únosy, braní rukojmí** – únosy konkrétních (politici, soudci, podnikatelé..) nebo anonymních osob, obsazení budov, letadel, lodí, možné spojení s kladením dalších požadavků v médiích
- **Atentáty a útoky na životy a zdraví** – útoky na konkrétní významné osoby, pumové, pomocí střelnou zbraní, použitím jedů
- **Střelba, použití sečných bodných zbraní, použití fyzického násilí** – použití proti konkrétním i anonymním osobám, turistům, davům, proti konkrétním národům a jiným skupinám
- **Výbuchy pum a jiných nástražných výbušných systémů, požáry** – proti konkrétním i anonymním osobám, proti místům symbolickým, konkrétní instituce, výkonu státní správy, místům, kde je vysoká koncentrace lidí, turistů, proti kritické infrastruktuře, proti místům, která mohou aktivovat další ničení, jako chemičky, jaderné elektrárny, zimní stadiony, vodní díla, sklady nebezpečných látek
- **Dopisní bomby** - proti konkrétním osobám nebo institucím
- **Vyhrožování násilím** – častý způsob, kontaktování telefonicky nebo písemně, většinou používané jako blokování budov nebo jiných prostor
- **Sebevražedné útoky** – většinou proti vojákům, anonymním osobám v davech, budovám s cílem co největších škod, možné použití proti konkrétním osobám, často používané v současnosti islamistickými a palestinskými teroristy
- **Použití zbraní hromadného ničení** – proti anonymním osobám, ve městech, uzavřených budovách, dopravních prostředcích, v místech vysoké koncentrace osob, s cílem co největších škod, v případě jaderných zbraní, dlouhodobá nemožnost využití zamořeného prostoru, u chemických zbraní komplikovaná ne-li nemožná dekontaminace, u biologických zbraní vysoká pravděpodobnost rozšíření nákazy, nemožná detekce

- **Kybernetický terorismus** – poškození počítačových sítí, vyvolání chaosu, ovládnutí rozvodů pitné vody, dopravy, finančního sektoru, narušení vojenských informačních sítí apod., krádež a zneužití dat, přetížení nebo zahlcení systémů, internet použitý v psychologických operacích jako prostředek ovlivnění názorů, zdroj informací o terorismu, podrobných návodů pro přípravu výbušnin a zbraní, přenos informací mezi teroristy²²

1.6 Fáze teroristického útoku

Úspěšnost těchto akcí je závislá na mnoha okolnostech. Proto je teroristé většinou dlouhodobě plánují. První fází proto bývá plánování akce, průzkum oblasti, získávání důležitých informací, příprava logistické podpory a nenápadné testování bezpečnostních opatření. Například Movsar Sarajev, vůdce čečenských ozbrojenců, kteří v říjnu 2002 přepadli moskevské divadlo na Dubrovce se 700 rukojmími, v interview sdělil, že akci plánovali přes dva měsíce a často navštěvovali představení. Zmínky o útoku na WTC se objevily tři roky před provedením. V této etapě je pro útočníky důležité přísné utajení.

Druhá fáze většinou začíná přesunem k cíli a zahájením útoku. V této fázi se může útok ještě zastavit nebo úplně zmařit. Není to vždy krátký okamžik, může se protáhnout na týdny i měsíce.

Pokud se skupině podaří splnit tuto etapu, následuje třetí fáze, útok samotný. V této fázi dochází k dokončení teroristického aktu se všemi důsledky. V této situaci je prostor pro vyjednávání s teroristy, pokud jsou vzata rukojmí, splnění požadavků apod.

Poslední období je pro teroristy důležitá stejně jako první, kdy dochází k zhodnocení útoku, přeskupení skupiny a příprava na další útok.²³

1.7 Zbraně používané pro teroristické akce

Pro teroristické útoky lze využít téměř všechny druhy zbraní. Pro vypracování ochrany proti nim je můžeme rozdělit do několika skupin.

- **Chladné zbraně** – bodné, sečné zbraně - nože, dýky, improvizované prostředky, používané především při útoku proti jednotlivým osobám

²² *Definice pojmu terorismus*. [online], 2008, [cit. 2009-20-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

²³ JANÍČEK, Miroslav. *Pyrotechnická ochrana před terorismem*. 1. vyd., Vyškov: Educa consulting, 2002, 176 s. ISBN 80 90 2089-6-7

- *Střelné zbraně* – pro svou účinnost a relativní snadnost získání nejčastěji používané zbraně téměř při všech teroristických činech vyšší intenzity - pistole, pušky, samopaly, kulomety, brokovnice, z těžších zbraní protitankové a protiletadlové střely, rakety, minomety, používané proti konkrétnímu jednotlivci i anonymním skupinám, vozidlům, letadlům a dalším dopravním prostředkům
- *Nástražné výbušné systémy* – často používané zbraně, možné pro jejich snadné ukrytí do elektroniky, součástí oděvů a obuvi, různých zavazadel, vozidel, s možností iniciace časovací, na dálku, nebo při manipulaci - střeliviny, třaskaviny, trhaviny, vojenské granáty, miny, nebo jejich části, improvizované prostředky - průmyslové suroviny, umělá hnojiva, podomácku vyrobené výbušné systémy,²⁴ většinou použité proti konkrétním osobám uložené v místech jejich pohybu, proti anonymním osobám na veřejných prostorech, nebo proti symbolickým cílům
- *Hrozba použitím násilí nebo nástražným výbušným systémem* – Telefonicky nebo písemně, nejčastější projev terorismu v ČR. I když pyrotechnická důkladná kontrola objektů je náročná a relativně drahá, následky možného výbuchu jsou podstatně větší než dočasné zastavení činnosti napadeného objektu. Proto se každé oznámení musí prověřit.
- *Zbraně hromadného ničení* – dnes asi nejnebezpečnější druh zbraní, charakteristické pro kategorii dnes často nazývaný super- nebo ultraterorismus
 - Chemické zbraně* – Nervově paralytické (sarin), dusivé (difosgen, chlor), zpuchýřující (yperit), průmyslové chemické suroviny (hnojiva, herbicidy), sarin byl použit sektou Om- šinrikjo při útoku na tokijské metro.
 - Biologické zbraně* – Došlo k několika pokusům použít různé zdroje nemocí, např. injekční stříkačky s virem HIV při trestné činnosti, zatím nedošlo k použití zárodků nemocí použitých jako bojové látky, i když např. japonská sekta Om-šinrikjo se intenzivně zajímala o virus Eboly. Jsou to zárodky nakažlivých nemocí schopných způsobit vážná onemocnění lidem, zvířatům

²⁴ JANÍČEK, Miroslav. *Pyrotechnická ochrana před terorismem*. 1. vyd., Vyškov: Educa consulting, 2002, 176 s. ISBN 80 90 2089-6-7

nebo rostlinám a tím významným způsobem narušit obvyklý způsob života a způsobit paniku a strach u veřejnosti.²⁵

Jaderné zbraně – Dosud nebyly použité, jedná se o nejničivější typ ZHN – zbraňový systém pro vojenské použití, který je velice náročné vyrobit, zdroje i pohyb komponent těchto zbraní je přísně sledován. Proto je zneužití těchto zbraní nejméně pravděpodobné. Došlo však už k pokusům teroristických skupin jadernou zbraň získat na černém trhu, nebo ji ukrást.

Radiologické zbraně – Tento výbušný systém nastražen čečenskými teroristy v jednom moskevském parku v roce 1998 bez iniciačního systému, použitý jen jako hrozba použití. U tohoto typu zbraně je vysoká míra zneužití, protože k radiologickému materiálu je podstatně lehčí přístup (radiologický odpad, materiál používaný v lékařství, při úpravě vody). Známa je také pod termínem špinavá bomba, tj. jaderný materiál v kombinaci s klasickou výbušninou, která radionuklidy rozptýlí v okolí.²⁶

Zbraní se dnes může stát téměř vše. Teroristické skupiny neustále vyvíjejí snahy o získání nových druhů zbraní, proti kterým dosud nejsou vypracovány obranné postupy při ochraně obyvatelstva. Užití dopravních letadel jako řízených střel proti budovám World Trade Center, použití špinavé bomby v Moskvě, nebo útok sarinem v metru Tokia jsou toho dostatečným důkazem.

1.8 Terorismus v ČR

Pravděpodobnost vykonání teroristického útoku na našem území v současné době není vysoká, ale trvale se zvyšuje²⁷. Pokud si rozdělíme teroristické aktivity podle vztahu k území ČR, pak jsou to dvě skupiny. Domácí a mezinárodní.

První kategorií je terorismus domácí, který má své zdroje zvláště v extremistických skupinách z obou křídel politického spektra.

²⁵ PRYMULA, Roman. *Biologický a chemický terorismus*. 1. vyd., Praha: Grada, 2002, 150 s. ISBN 80-247-0288-6

²⁶ BRZYBOHATÝ, Marian. *Současný terorismus*. [online], 2003, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2002_2/46.htm

²⁷ *Národní akční plán proti terorismu, aktualizované znění pro léta 2007- 2009* [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: web.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2008/nap_2007_cze.pdf

Levicový extremismus na našem území se etabluje z anarchistických skupin, jako je ANTIFA, Antifašistická akce, jež militantně vystupují proti ultrapravicí, nebo Anarchokomunistická alternativa, jež je zapojena do mezinárodní spolupráce s podobnými skupinami na různých kampaních. Anarchistické skupiny zatím nemají zájem o terorismus, ovšem při hypotetické radikální změně politické situace by jí tato strategie rozhodně nebyla cizí.

Postkomunistická levice je bez většího potenciálu pro teroristické útoky. Tato strategie je pro ní použitelná pouze po komunistickém převratu, kdy v minulosti komunistické strany uskutečňovali státní terorismus proti politickým oponentům.²⁸

Ultrapravice na našem území je většinou militantní a již se několikrát pokusila vytvořit teroristické struktury. Na tyto snahy postupně rezignovala, a v současné době vyvíjí snahy o vstup do pravicové politiky. Například Dělnická strana, původně registrovaná jako Nová síla, se snaží uchytit v etablované demokratické politice, vyjadřuje se k různým otázkám, jako přistěhovalectví, nezaměstnanost apod. na základě ultrapravicové ideologie, je aktivní v místech s romskou menšinou, např. v Litvínově. Jejich Ochranné sbory nápadně připomínají Úderné oddíly v Německu ve 20. letech minulého století.²⁹

Bezpečnostní rizika jsou v oblasti kriminálního terorismu, především se jedná o domácí organizovaný zločin, který běžně řeší rozpory silovými prostředky. Podsvětí již několikrát použilo nástražných výbušných systémů, například výbuch před Okresním soudem v Olomouci v roce 1997 v souvislosti s vyšetřováním kauzy s LTO. Použití chladných i palných zbraní kriminálními živly je celkem běžné. Na našem území operuje také mnoho skupin organizovaného zločinu jiných národností. Kriminální gangy z oblastí bývalého Sovětského Svazu, bývalé Jugoslávie, Albánie, ale i italská mafie, asijské triády nebo jihoamerické drogové kartely mají své zájmy na našem území.³⁰ K teroristickým útokům může docházet při vyřizování účtů mezi jednotlivými

²⁸ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

²⁹ *Dělnická strana*. [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Blnick%C3%A1_strana

³⁰ NĚMEC, Miroslav: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha: Eurounion, 2003, 390 s. ISBN 80-7317-026-4

skupinami, při boji o teritoria, nelze ani vyloučit likvidaci svědků a dalších účastníků vyšetřování trestné činnosti.

Určitou aktivitu můžeme zaregistrovat v segmentu ekologického terorismu, který v minulosti směřoval proti výzkumným ústavům, velkochovatelům zvířat, prodejním místům s kožešinami, nebo při těžbě dřeva v chráněných krajinných oblastech. Aktivita environmetalistických skupin byla zvláště viditelná v oblastech kolem jaderných elektráren, kde jejich protesty obsahovaly i některé teroristické prvky. Při možné dostavbě JE Temelín se jejich činnost určitě opět zradikalizuje.³¹

Nelze opomenout ani psychopatologickou motivaci teroristických útoků. Tento segment terorismu je téměř nepředvídatelný, protože motivace je velice individuální a útoky provádí většinou osamělé osoby bez zjevných politických požadavků. Tyto útoky na našem území již byly provedeny, např. výbuch trubkové bomby na Staroměstském náměstí, v Hostivaři na plovárně, sebevražda výbušninou ve vestibulu Priesnitzových lázní v Jeseníku apod.³²

Etnické ani náboženské skupiny nevyvíjejí žádnou činnost, směřující k podpoře nebo provádění teroristických akcí.

Pro tzv. single issue terorismus není pro útoky zatím znám žádný silný důvod, který by někdo v ČR výrazněji agresivně prosazoval.

U mezinárodního terorismu je situace podstatně jiná. Integrace ČR s evropskými demokratickými zeměmi, a z toho vyplývající angažovanost v boji proti terorismu v Iráku a Afghánistánu přináší rizika teroristických útoků ze strany islamistického terorismu. Rádio Svobodná Evropa a jeho vysílání do Iránu a Iráku je další cíl, kde je riziko teroristického útoku vysoké. I když na našem území dosud nedošlo k akcím podobným například útokům proti dopravě v Madridu roku 2004, opatření, která byly nuceny státní úřady provést v roce 2007 v Praze dokazuje, že Česká republika je velice pravděpodobný cíl mezinárodního terorismu.

³¹ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9

³² *Terorismus a jeho projevy v někdejší Československu a dnešní České republice*. [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terorismus-a-jeho-projevy-v-nekdejsim-ceskoslovensku-a-dnesni-ceske-republice.aspx>

Z bezpečnostního hlediska pro Českou republiku jako nejpravděpodobnější zdroj terorismu je proto nutné považovat tyto oblasti: Mezinárodní vztahy, extremismus, kriminální podsvětí, jak domácí tak zahraniční, a terorismus patologických jedinců a skupin.³³

1.9 Kritická infrastruktura a její ochrana

Po zkušenostech z různých katastrof vyplynulo, že pokud se při závažné situaci, způsobené jak přírodními vlivy tak i lidskou činností, sníží nebo zanikne schopnost některých oblastí infrastruktury plnit své úkoly, například dodávky vody, elektřiny, dopravní kolaps apod., má to negativní vliv na kvalitu dalšího řešení problémů. Stát plní úkoly, které by bez určité ochrany základních prvků společnosti nebyl, nebo by byl velmi těžko schopen plnit. Je to především ochrana životních a strategických zájmů státu. V současné době se jako koncept všeobecné spolupráce při zabezpečení bezpečnosti státu řeší projekt Ochrana kritické infrastruktury (KI) a to před přírodními, technogenními a sociálními hrozbami. Terorismus se zde zařazuje mezi hrozby sociální.

U nás dosud není ochrana KI legislativně ošetřena, ale stát postupně přijímá opatření v rámci krizového plánování na základě platných zákonů, především zákonů 238/2000 Sb. O Hasičském záchranném sboru České republiky, 239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému, 240/000Sb O krizovém řízení , 241/2000 Sb., O HOPKS.

Kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní i nevýrobní systémy, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu dalších základních funkcí státu při krizových situacích.³⁴

Základní úseky kritické infrastruktury jsou:

- *Energetika* – dodávky elektřiny, plynu, tepla, ropy a ropných produktů
- *Vodní hospodářství* – zásobování vodou, správa povrchových a podzemních zdrojů vody

³³ BRZYBOHATÝ, Marian. *Současný terorismus*. [online], 2003, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2002_2/46.htm

³⁴ *Výkladový slovník IZS*. JČU ČB, [online], 2003, [cit. 2008-17-12]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/radio/informace-pro-studenty>

- *Potravinářství a zemědělství* – produkce potravin a péče o ně, zemědělská výroba
- *Zdravotní péče* – přednemocniční a nemocniční péče, ochrana veřejného zdraví, výroba, skladování a distribuce léčiv
- *Doprava* – silniční železniční, letecká, vodní
- *Komunikační a informační systémy* – pevné i mobilní telekomunikační sítě, rádiová a satelitní komunikace, televizní a rádiové vysílání, poštovní a kurýrní služby, přístup k internetu a datovým službám
- *Bankovní a finanční sektor* – správa veřejných financí, bankovníctví, pojišťovnictví, kapitálový trh
- *Nouzové služby* – HZS, policie ČR, Armáda ČR, radiační monitorování, předpovědní, varovná a hlásná služba
- *Veřejná správa* – státní správa a samospráva, sociální ochrana a zaměstnanost, výkon justice a vězení³⁵

Tyto systémy jsou pro fungování státu nepostradatelné a nefungování každé jedné může ohrozit plynulé fungování celé společnosti nebo její části.

Zařazení jednotlivých subjektů do systému KI se provádí podle kritéria nahraditelnosti respektive nenahraditelnosti jiným subjektem. Dalším kritériem je pak jejich význam pro místní, krajskou a celostátní úroveň. Subjekty se dělí do tří kategorií.

Subjekty kategorie I. – Narušení nebo vyřazení z provozu jsou schopny odstranit pouze ústřední státní úřady nebo firmy podnikající na celostátní úrovni. Tyto subjekty jsou téměř nenahraditelné a rekonstrukce po narušení nebo zničení není ihned možná. Toto poškození má negativní vliv na území více než jednoho kraje.

Subjekty kategorie II. - Narušení nebo vyřazení z provozu je schopen odstranit nebo nahradit jiným subjektem krajský úřad, územní správní úřady a jiné oblastní organizace. Nefunkčnost má negativní vliv na obyvatele více obcí nebo části kraje.

³⁵ DRYMLOVÁ, Veronika. *Plán na obnovu KI na místní úrovni*. České Budějovice: 2008, 233 s. Diplomová práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity na katedře aplikované toxikologie a radiologie. Vedoucí práce Ing. Jiří Holub

Subjekty kategorie III. - Narušení nebo vyřazení z provozu je schopen odstranit nebo nahradit jiným subjektem obecni úřad nebo vlastní subjekt spolu s obcí na základě dohody. Nefunkčnost má negativní vliv na obyvatele obce nebo části obce.³⁶

Nejkritičtější jsou asi dodávky energií a vody, doprava a vyřazení informačních a komunikačních systémů, kde se výpadky musí řešit okamžitě, a jejich nahrazení je nemožné nebo velmi komplikované. Vyřazení dalších oblastí KI se nemusí projevit okamžitě, ale může zčásti nebo i kompletně zablokovat chod společnosti s následnými negativními efekty.

Z výše uvedených faktů vyplývá nutnost ochrany kritické infrastruktury. Hasičský záchranný sbor může přikázat právnické nebo podnikající fyzické osobě (PFO) podílet se na zpracování krizových plánů a tyto jsou povinny tyto informace HZS poskytnout. Tím jí vzniká povinnost vypracovat plán akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby pro zajištění pohotovosti, připravenosti k plnění krizových opatření a ochrany před účinky krizových situací³⁷. Tímto způsobem se řeší legislativní nedostatečnost při ochraně KI.

1. 10 Postavení objektů okresních soudů v kritické infrastruktuře

Soudnictví je třetí pilíř státní moci. Jen soudy, a to jménem republiky, mohou rozhodovat o vině a trestu. Stát je tudíž zodpovědný za rozhodování soudních sporů, stíhání trestných činů a výkonu soudních rozhodnutí. Podle Ústavy ČR stát zaručuje každému občanu právo domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu.³⁸

Soudní moc vykonávají nezávislé soudy. Soustavu soudnictví v ČR tvoří Nejvyšší soud, dva Vrchní soudy, osm krajských a 86 okresních soudů. V civilním i trestním řízení platí zásada dvouinstančnosti, což znamená, že pokud rozhodne soud I. instance, o odvolání rozhodne soud II. instance. Proti jeho rozhodnutí není možné podat další

³⁶ MALINÍK, Luboš. *Ochrana kritické infrastruktury*. Zlín: 2008, Diplomová práce na fakultě aplikované informatiky univerzity T. Bati ve Zlíně. Vedoucí práce doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.

³⁷ *Zákon 240/2000 sb. Hlava III, Práva a povinnosti Právnických a fyzických osob, § 29* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (oblastní velitel Justiční stráže)

³⁸ *Listina základních práv a svobod, Hlava pátá, článek 36, odst. 1*, [online], 2009, [cit. 2009-07-2]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

řádný opravný prostředek. Každý soud má tak své přesné místo a není možné jej nahradit jiným.

Okresní soudy fungují jako soudy I. instance, pouze v některých zákonem stanovených případech jako soud I. instance rozhoduje krajský nebo Vrchní soud. Na okresních soudech se rozhodují spory ve věcech občanských a trestních. V občanském soudním řízení se rozhodují spory o právech a povinnostech osob v rodinném, pracovním, obchodním a občanském právu. Tento druh řízení je upraven občanským soudním řádem. V trestním řízení soudy objasňují trestné činy a ukládá tresty jejich pachatelům. Soud postupuje podle trestního řádu.

Soudy mají výkon pravomocí přesně místně vymezen a rozpisem práce na okresním soudu jsou rozhodovací pravomoci rozděleny konkrétním předsedům senátu³⁹. Tímto způsobem je ošetřeno právo každé osoby, že nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon⁴⁰.

Z postavení ve státní správě, své funkce a úkolů, které okresní soud plní, plyne, že z hlediska ochrany kritické infrastruktury je tento subjekt nenahraditelný, zařazen do KI kategorie II. Na rozhodnutích okresního soudu je závislé velké množství subjektů, a jejich zdržení nebo nepřítomnost rozhodnutí může významným způsobem negativně ovlivnit chod společnosti. Proto je nutné zabezpečit okresním soudům dostatečnou a účinnou ochranu.

³⁹ *Zákon č 6/2002 o soudech a soudcích, oddíl 6, § 40 Vnitřní organizace soudů a rozvrh práce*, [online], 2002, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/zakony/6_2002.pdf

⁴⁰ *Listina základních práv a svobod, Hlava pátá, článek 38, odst.* [online], 2002, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>, 20. 2 2009

2. Cíle práce a hypotéza

2.1 Cíle práce

Podrobně popsat důvody, cíle a stupně možného ohrožení budov soudu. Zpracovat legislativní opatření při ochraně soudních budov, soudců, zaměstnanců a veřejnosti přijatá v souvislosti s těmito druhy ohrožení. Popsat úkoly orgánů, které jsou zodpovědné pro zajištění bezpečnosti v prostorách budov okresních soudů. Zjistit současný stav problematiky, a na základě zjištěných výsledků navrhnout možná zlepšení ochrany justičních objektů proti teroristickým útokům.

2.2 Hypotéza

Zajištění bezpečnosti a snížení rizik teroristického útoku proti místům výkonu soudnictví je dostatečné a účinné.

3. Metodika

V práci **Ochrana a obrana okresního soudu proti teroristickým útokům** jsem provedl analýzu zákonů a nařízení pro tuto oblast. Pro zjištění informací o opatřeních jsem zvolil metodu použití dotazníku a řízeného rozhovoru s vybranými odborníky, jejichž zaměstnání má přímou souvislost s tímto tématem. Objektivita a relevantnost informací z dotazníků doplněné informacemi z řízeného rozhovoru vychází z předpokladu, že obdržené výsledky jsou na úrovni odpovídající odborné fundovanosti a znalosti pracovníků.

Na základě analýzy cílů, které mohou být napadeny teroristickým útokem jsem zjišťoval připravenost okresních soudů.

Oslovil jsem 10 respondentů, velitele místních jednotek justiční stráže porovnávaných soudů a jejich zástupce, když všichni mají minimálně pětileté zkušenosti s ostrahou objektů okresních soudů, bezpečnostní ředitele dotčených okresních soudů, v jejichž kompetenci je i ochrana těchto areálů, a předsedu jednoho okresního soudu, který zodpovídá za fungování této organizace.

Vedený rozhovor byl veden cílenými otázkami na téma podmínek ochrany konkrétních objektů okresních soudů, jejich okolí a informací, které nelze zjistit pomocí dotazníku. Dále jsem se na ně obrátil prostřednictvím dotazníku, který je uveden v příloze. Na základě těchto odborných odhadů jsem zjišťoval, jaké jsou všeobecné podmínky ochrany budov, vybavení okresního soudu detekčními prostředky pro zjišťování zbraní a dalších nebezpečných předmětů, a opatření která jsou používána při ochraně těchto justičních areálů. Po zpracování těchto informací do tabulek jsem zjistil, jak jsou konkrétní soudy připraveny na možné teroristické útoky, a jaké jsou nedostatky při zajištění tohoto úkolu. Nakonec jsem navrhl možná opatření, která by mohla bezpečnost v těchto objektech zlepšit.

4. Výsledky

4.1 Analýza zákonů a nařízení pro ochranu okresních soudů

4.1.1 Legislativní opatření ochrany objektů okresních soudů proti terorismu

Zajištění bezpečnosti těchto justičních objektů proti teroristickým útokům se provádí na principu finanční přiměřenosti, proporcionality, což znamená, že nelze chránit vše, a doplňkovosti, což znamená, že se využívá existujících bezpečnostních opatření doplněná novými, jež reagují na nové hrozby.

Ochrana objektů okresních soudů se v současné době provádí na základě zákonů, instrukcí a nařízení. Samotné zabezpečení budov řeší Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. října 2002 č.j. 500/2002 – SOBŘ, o zásadách zabezpečení justičních objektů. Je podkladem pro zajištění ochrany osob, majetku, informací, chráněných zájmů a pořádku. Prostředků a opatření na základě této instrukce se využívá i podle zákona č.412/2005 Sb. k ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti. Tento zákon sice neřeší problematiku ochrany justičních budov, ale přidává další bezpečnostní opatření, a požadavky kladené na objekty pracující s utajovanými informacemi, podstatně zvyšují úroveň kvality zajištění bezpečnosti. Obzvláště prováděcí vyhláška NBÚ Č. 528/2005 Sb. provádí kategorizaci stupně ochrany podle úrovně utajení informací na stupně, se kterými se v objektu může pracovat. Jsou to stupně Vyhrazený, Důvěrný, Tajný a Přísně tajný.

Důležitý je zákon ČNR č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a Justiční strážci, na jehož základě je ustanovena fyzická ostraha soudů.

Podstatný zákon pro přípravu na krizové situace nevojenského charakteru v objektech soudu, jejich řešení a odstranění jejich následků, a spolupráci s Integrovaným záchranným systémem je zákon č.240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Z tohoto zákona pro okresní soud vyplývají především úkoly podle § 29, kterými se řeší povinnost právnické osoby, zde okresního soudu, podílet se na zpracování krizových plánů, zpracovávat Plán krizové připravenosti a tyto informace poskytnout a pravidelně aktualizovat.

Nejčastější projev terorismu v naší republice je vyhrožování násilím. Nejčastějším kontaktem bývá telefonní anonymní oznámení o uložení výbušniny. I když jsou z valné

části plané, a pyrotechnická důkladná kontrola objektů je náročná a relativně drahá, následky možného výbuchu jsou podstatně větší než dočasné zastavení činnosti napadeného objektu. Proto se každé oznámení musí prověřit. Pro tuto situaci byla vydána instrukce GŘ VS ČR č.j. 67/14/2001 GŘ/301, kterým se vydávají zásady postupu příslušníků justiční stráže v případě telefonátu o uložení výbušniny, nebo jiné nebezpečné látky. Upravuje činnost justiční stráže po obdržení anonymního telefonátu, oznamující uložení výbušniny nebo jiného nebezpečného předmětu.

Pro zajištění bezpečnosti při podezření z napadení důležitých objektů, vydala bezpečnostní rada státu usnesením č. 260 ze dne 22. ledna 2002 Instrukci pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnosti ochrany důležitých objektů. Je to metodický návod k přijímání jednotných opatření při provádění ostrahy důležitých objektů při hrozbě vzniku krizové situace.⁴¹

4. 1.2 Úkoly orgánů zodpovědných za bezpečnost okresního soudu

Bezpečnostní ředitel - Za bezpečnost okresního soudu je zodpovědný bezpečnostní ředitel. Je ustanoven podle zákona 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací. Je podřízený předsedovi okresního soudu, pokud tuto funkci nevykonává předseda okresního soudu sám. Jeho funkce je především manažerská. Je mj. zodpovědný za bezpečnost personální, administrativní, fyzickou, bezpečnost informačních a komunikačních systémů, za ochranu utajovaných informací, požární ochranu, bezpečnost práce, zabezpečení první pomoci. Na základě zákona 412/2005 Sb., je povinen, po vyhodnocení hrozeb a rizik, vypracovat projekt fyzické bezpečnosti. Tento projekt je směřován na ochranu utajovaných informací, pro níž má možnost přijmout různá opatření, která jsou použitelná k ochraně proti teroristickým útokům.

Na základě zákona 240/2000 Sb. o krizovém řízení zodpovídá za vypracování Plánu krizové připravenosti, který upravuje činnost okresního soudu a zaměstnanců soudu při mimořádných situacích a krizových stavech. Ten obsahuje:

Justiční stráž – Zákonem ČNR č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a Justiční strážci jsou ustanoveny ozbrojené sbory určené pro ostrahu soudů. Jejich činnost má charakter

⁴¹ *Instrukce pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnosti ochrany důležitých objektů*, Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)

strážní služby. Činnost justiční stráže (JS) je upravena Pravidly pro výkon strážní služby místní jednotky JS. Místa výkonu strážní služby jsou upravena Rozpisem strážních stanovišť.⁴²

JS především zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, bezpečnost zaměstnanců soudu, jejich života a zdraví, majetku soudu a dalších chráněných cílů. Provádí především kontrolu osob, vstupujících do budov okresního soudu, provádí pochůzkovou činnost v prostorách budov a v jejím nejbližším okolí, zajišťují bezpečnost soudců, zaměstnanců soudu a veřejnosti přítomné v prostorách soudu. Zabezpečuje ochranu zbrojního skladu JS, uschovává zbraně odebrané při kontrole u vchodu.

Plní také další úkoly vyplývající ze zákona, a to úkoly totožné s ochranou okresního soudu, ale v prostorách státního zastupitelství, dále provádí zajištění bezpečnosti exekutorů při výkonech soudních rozhodnutí, při exekucích, dražbách, při odebrání nezletilých dětí, při předběžných opatřeních, při soudních jednáních mimo budovu nebo mimo pracovní dobu, může provádět další opatření k zajištění pořádku a bezpečnosti. Na tyto úkoly je proto třeba denně vyčlenit aspoň dva členy justiční stráže, kteří dále nemohou plnit úkoly spojené s ochranou objektů okresních soudů.

Pro zajištění svých úkolů má JS oprávnění požadovat vysvětlení, provést osobní prohlídku při podezření, že osoba vstupující do budovy má u sebe nebezpečnou věc a tuto odebrat, kontrolu totožnosti osob v místech výkonu a v její blízkosti, oprávnění použít donucovací prostředky, jako hmaty a chvaty, údery a kopy sebeobrany, pouta, slzotvorné prostředky, obušek, služebního psa, úder a hrozbu střelnou zbraní a varovný výstřel, a především použití zbraně. Vše je zákonem upraveno tak, aby nedošlo ke zneužití těchto oprávnění.⁴³ Při plnění úkolů dále spolupracuje s dalšími bezpečnostními složkami, především s Policií ČR.

⁴² *Pravidla pro výkon strážní služby místní jednotky při Okresním soudu v Prachaticích.* Zdroj: VMJ JS Prachatice

⁴³ *Instrukce MS č.j. 60/2006- OBKŘ o justiční stráži* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)

4. 1 3 Spolupráce s IZS

V situaci, kdy vlastní prostředky na zvládnutí situace okresní soud nemá, jeho prostředky nestačí, je třeba odborné pomoci, nebo při mimořádných událostech a krizových stavech, okresní soud spolupracuje se složkami IZS.

Spolupráce s policií ČR. Na základě dohody ministra spravedlnosti a ministra vnitra ČR ze dne 16. 12. 1999 o součinnosti soudů a justiční stráže VS ČR a orgánů Policie ČR v případech ohrožení bezpečnosti a pořádku v budovách soudu a nebo v jiných místech činnosti soudu se upravuje spolupráce mezi těmito složkami. Jedná se především o připojení elektrických zabezpečovacích systémů na pulty centralizované ochrany Policie ČR⁴⁴.

Dále justiční stráž spolupracuje s PČR při narušení pořádku a bezpečnosti v prostorách okresního soudu a jiných místech výkonu soudu. Policie ČR má prostředky a síly, jež lze použít při teroristických útocích. Jsou to například síly Pořádkové policie pro uzávěru prostoru a regulaci dopravy, při vyšších stupních ohrožení mohou spolu se silami Armády ČR posilovat jednotky justiční stráže⁴⁵, dále speciální protiteroristické jednotky, vyšetřovací a průzkumné týmy, pyrotechnici, vyjednávací týmy, transportní prostředky, prostředky pro transport a likvidaci nástražných výbušných systémů apod.

Spolupráce se ZZS. Při řešení situací, kdy je ohrožen život nebo zdraví spolupracuje okresní soud se záchranou zdravotní službou jak při běžné činnosti, tak i při mimořádných situacích a krizových stavech. ZZS poskytuje přednemocniční neodkladnou péči. Transportuje raněné do zařízení, jenž mají možnost poskytnout péči ve speciálních zařízeních, která jsou připravená na onemocnění a zranění vyskytující se při teroristických útocích.

Spolupráce s HZS. S jednotkami HZS spolupracuje při odstranění následků mimořádných situací a krizových stavů. HZS má prostředky pro vyprošťování raněných, detekce a likvidace chemických, radiologických a dalších nebezpečných látek

⁴⁴ *Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. října 2002 č.j. 500/2002 – SOBŘ, příloha č. 3* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)

⁴⁵ *Usnesení BRS ze dne 22. 1 2002 č. 260, Instrukce pro vyhledávání jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany důležitých objektů* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)

a ochranné prostředky pro manipulaci s nimi. Jsou připraveni i na plnění úkolů při dekontaminaci jednotlivců, techniky a budov⁴⁶.

Při záchranných a likvidačních pracích Policie ČR, HZS a ZZS plní úkoly, které pro ně vyplývají z katalogu typových činností složek IZS. Tyto plány má IZS vypracovány pro případy nálezu nebo oznámení o uložení výbušného systému, použití radiologické zbraně, při nálezu předmětu s podezřením na přítomnost Bio agens nebo toxinů.⁴⁷

Spolupráce s ostatními složkami IZS. Na opatřeních v průběhu teroristického útoku a při odstraňování jeho následků se mohou účastnit i ostatní složky integrovaného systému, vybrané jednotky Armády ČR, další záchranné služby, orgány veřejného zdraví, dozorové a kontrolní orgány, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby a další organizace.

4. 2 Analýza hrozeb teroristických útoků pro objekty okresního soudu

4.2.1 Možné objekty teroristických útoků

U okresního soudu mohou být cílem teroristického útoku:

- *Majetek* – útok směřuje přímo proti budově, jako symbolu státní moci nebo jako útok vedený zvenčí, s cílem poškodit budovu, usmrtit nebo zranit osoby uvnitř, provedený pro nemožnost vnést do budovy zbraně dovnitř
- *Soudci* – soudci se ve světě v minulosti stali několikrát cílem atentátů, jak teroristických tak i kriminálních skupin
- *Zaměstnanci soudu a veřejnost* – mohou být jako anonymní cíle nebo konkrétní objekty v souvislosti se soudním jednáním
- *Zbraně justiční stráže* – teroristé takto mohou získat zbraně pro svou další činnost
- *Informační a komunikační sítě* – napadení IT systémů a softwarového vybavení soudu vážně naruší činnost soudu
- *Informace* – zničení nebo poškození soudních spisů, paměti počítačů, a dalších informačních médií

⁴⁶ MV ČR, *Katalog typových činností složek IZS*, Praha: 2007, SPBI v Ostravě, ISBN–978-80-7385-028-9

⁴⁷ MV ČR, *Katalog typových činností složek IZS*, Praha: 2007, SPBI v Ostravě, ISBN–978-80-7385-028-9

4. 2. 2 *Funkce ochrany objektů*

Ochrana objektů má několik důležitých od sebe neoddelitelných funkcí:

- **Předvídání** – Monitorování místních aktivit, aplikace zpráv od policie a nadřízených orgánů o činnosti teroristů a jiných kriminálně závadových osob, hodnocení náznaků a varovných signálů možných činů proti střežené oblasti.
- **Prevence a Detekce** – Použití bariér, lidských a technologických prostředků, kontroly vstupu, bezpečnostní prohlídky pro zamezení vstupu nežádoucích osob a mj. účinné i pro manifestaci stupně připravenosti ochrany.
- **Reakce** – Represivní funkce po zjištění ohrožení, vyslání vlastních pracovníků ochrany, popřípadě spolupráce s Policií ČR a dalších složek IZS.⁴⁸

4. 2. 3 *Opatření při ochraně a obraně budov okresního soudu*

Při ochraně budov okresního soudu se preferují zvláště preventivní opatření, která mají předcházet vzniku mimořádných nebo krizových situací. Snahou zabezpečení je, aby příprava teroristického útoku byla znemožněna nebo co nejvíce ztížena.

Ochrana objektu se liší podle vztahu k chráněnému prostoru. Proto se dá rozdělit na tyto části:

- **Obvodová** – Slouží ke kontrole nejbližšího okolí objektu, s důrazem na vchody do budovy, na vjezdy, lehce přístupná okna, na možné směry útoku, místa možného uložení podezřelého předmětu, parkoviště, garáže, odstavné plochy apod.
- **Plášťová** – Slouží ke kontrole vniknutí do budovy z vnějších prostor jinou cestou než povolenými vstupy a nebo v době, kdy není zajištěna fyzická ostraha, většinou v mimopracovní době.
- **Prostorová** – Slouží ke kontrole prostor s omezeným nebo zakázaným vstupem nepovolaných osob.
- **Předmětová** – Slouží ke kontrole trezorů, trezorových místností.

⁴⁸ *Pomůcka k problematice zajišťování bezpečnostní ochrany objektů*, Pomůcka Bezpečnostního odboru MV ČR, Praha 2002, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážže)

Preventivní opatření se realizují především:

- ***Fyzickou ostrahou*** – Zajišťují ji samostatné jednotky Justiční stráže v pracovní době, nebo v případě nutnosti nepřetržitě, pokud jsou pro tato opatření zákonná nebo bezpečnostní odůvodnění. Justiční stráž je při soudech zřizována na základě zákona ČNR č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a Justiční stráž, a podle tohoto zákona plní své úkoly při ostraze soudů. Jejich organizaci, řízení, úkoly, povinnosti a oprávnění jsou rozpracována nařízením GŘ VS ČR Č. 11/2003 a dalšími instrukcemi.⁴⁹
- ***Technickými opatřeními***, mezi něž se řadí:
 - *Mechanické zábranné prostředky*, jež regulují vstup osob, zabraňují, zpomalují nebo ztěžují vniknutí nepovolaných osob do chráněných prostor, nebo k chráněným předmětům, například k trezorům, spisům, uloženým zbraním, nebo k informačnímu systému. Používají se ploty, zdi, zpomalovací retardéry, bezpečnostní folie na oknech, vstupní turnikety, mříže, bezpečnostní dveře, trezory a další uzamykací systémy.
 - *Elektrické zabezpečovací systémy*, jsou zařízení určená k signalizaci vniknutí nebo jeho pokusu do chráněného prostoru nebo nežádoucí činnosti nepovolané osoby. Používají se signalizační čidla pro pohyb, zvuk, tříštivá čidla, detektory pohybu a kontaktní čidla. Součástí těchto systémů jsou také tísňové hlásiče na přivolání pomoci členů Justiční stráže. Výstupy těchto systémů jsou připojeny na pult centrální ochrany Policie ČR. Pokud je to potřebné, může se instalovat elektrická požární signalizace.
 - *Systémy kontroly vstupů*, jsou určeny pro kontrolu vstupujících osob do objektu, regulují rychlost vstupu skupin osob, pro kontrolu vozidel, mohou sloužit ke kontrole pochůzek strážných, docházky zaměstnanců.
 - *Kamerové sledovací systémy* slouží k monitorování míst s rizikovým potenciálem. Jsou to především vstupy do objektu, okolí budov, místa koncentrace veřejnosti, jednací síně, a další vybraná místa.

⁴⁹ *Instrukce MS č.j. 60/2006 – OBKŘ o justiční stráž, Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)*

- *Ostatní technická opatření* doplňují výše uvedené a přispívají ke zlepšení ochrany objektu. Nejdůležitější jsou detektory kovů, ruční nebo rámové, rentgeny zavazadel a poštovních zásilek, které slouží také jako ochrana proti nástražným výbušným systémům, dopisním bombám, úschovné trezory na odložené nebo zabavené zbraně, a v případě potřeby se mohou užívat i další specializované detektory. Mohou sem patřit i různá zařízení pro varování, dále žaluzie na oknech znemožňující sledování přítomnosti osob
- **Režimovými opatřeními** jsou zvláště myšlena administrativní a organizační opatření pro zabezpečení ochrany hodnot a zájmů. Patří sem různá nařízení pro kontrolu pohybu osob, vozidel, materiálu, soudních spisů, opatření pro přístup k informačním technologiím soudu, opatření pro zajištění klíčů od kanceláří, důležité jsou úpravy režimu při krizových situacích. Mezi důležitá opatření je i způsob varování, organizace ochrany a evakuace zaměstnanců.
- **Stavebně-technická opatření** mají za cíl zvýšit bezpečnost zaměstnanců a hlavně soudců. Budovu, ale i jednací síně, podatelny a další místa výkonu soudnictví rozdělují na oblasti s přístupem nebo bez přístupu veřejnosti. Zajišťují se únikové cesty při krizových situacích. Mohou se sem zařadit i úkryty pro zaměstnance. Tohoto žádoucího stavu je těžké dosáhnout ve starých objektech, proto se aplikují při rekonstrukcích a novostavbách. Velmi důležité je také řádné osvětlení všech prostor objektu jako prevence před různými mimořádnými událostmi a zajištění přehlednosti objektu.
- **Školení a výchova** je velice důležitý doplněk bezpečnostních opatření. Proškolení pracovníků o zásadách bezpečnosti je povinné, minimálně jedenkrát ročně, měli by se zde obeznámit, jak se chovat při mimořádných opatřeních. Důležité je proškolení k problematice přijímaných opatření při vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany objektů soudu⁵⁰. Úroveň školení se pozitivně projevuje na kvalitě výkonu služby justiční

⁵⁰ Usnesení BRS ze dne 22. 1 2002 č. 260, *Instrukce pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany důležitých objektů* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)

strážce, a zaměstnanci seznámení s činností jsou schopni lépe reagovat na změnu bezpečnostní situace.⁵¹

Tato opatření slouží k zajištění bezpečnosti v budově vlastními prostředky soudu. Musí tvořit integrovaný bezpečnostní systém, zajišťující podporu a součinnost všech složek a musí být postaven tak, aby umožňoval postupné doplňování popřípadě modernizaci bez nucených výpadků a implementaci dalších prvků bezpečnosti.⁵²

Další opatření mohou být přijata na základě informací Policie ČR a zpravodajských služeb o hrozícím teroristickém útoku. Jsou to především proškolení zaměstnanců a ostraha k problematice přijímaných opatření, prověření funkčnosti systémů elektrických zabezpečení, přijetí režimových opatření, která nejsou běžně používána jako dosažitelnost nebo trvalá přítomnost osoby zodpovědné za bezpečnost, dále zvýšená kontrola vnášených předmětů do objektu, vymezení bezpečnostní zóny po obvodu objektu, posílení ochrany a obrany okresního soudu jednotkami Policie ČR nebo Armády ČR, zajištění nepřetržité služby JS, posunutí kontroly na vnější perimetr kolem budov, omezení dopravy v nejbližším okolí, kontrola pohybu osob, provádění kontrol v blízkosti budov s ohledem na charakter možného napadení, a v případě přímého ohrožení i evakuace⁵³.

Okresní soudy jsou podle vyhlášky NBÚ č. 528/2005 Sb. zařazeny do kategorie V. Z hlediska ochrany osob a majetku se podle ČSN EN 50121-1/Z1 justiční objekty zařazují do stupně 3, riziko střední až vysoké.

Z těchto podmínek budeme vycházet při hodnocení připravenosti ochrany před teroristickými útoky. Budeme hodnotit ochranu samotné budovy, zaměstnanců, veřejnosti, informačních systémů, spisového materiálu a zbraní Justiční strážce při použití výše jmenovaných taktik teroristického útoku.

⁵¹ *Instrukce MS č.j. 60/2006 – OBKŘ o justiční strážce*, Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážce)

⁵² *Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. října 2002 č.j. 500/2002 – SOBŘ* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážce)

⁵³ *Usnesení BRS ze dne 22. 1 2002 č. 260, Instrukce pro vyhlášení jednotlivých stupňů bezpečnostní ochrany důležitých objektů* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážce)

4. 2. 4 Možnosti ohrožení objektů

Při hledání možností teroristických útoků je nutné odpovědět na několik důležitých otázek. Kdo, jak, odkud, čím, na co může zaútočit. A na druhou stranu čím se můžeme bránit. Důležitý je také profil budovy, umístění v terénu a okolní zástavba, doprava, objekty v okolí s potenciálem možného ohrožení. Kombinace těchto faktorů je určující pro kvalitu ochrany objektů okresního soudu.

Nejpravděpodobnější zdroj terorismu pro okresní soud:

- kriminální a extremistické skupiny v souvislosti se soudním jednáním
- patologičtí jedinci a skupiny, jejichž motivace je předem těžko odhadnutelná
- mezinárodní teroristické skupiny v souvislosti s naší zahraniční politikou⁵⁴

Taktické postupy, které jsou použitelné k teroristickému útoku:

- Použití chladných a střelných zbraní
- Použití nástražných výbušných systémů, požáry
- Vzetí rukojmí
- Dopisní bomby nebo zásilky s B- agens
- Vyhrožování použitím násilí
- Sebevražedné útoky
- Útoky na informační sítě
- Použití ZHN⁵⁵

Směry možné teroristické aktivity:

- Zvenku
- Zevnitř
- Komunikačními sítěmi⁵⁶

Schopnost identifikace hrozby

Pro přijetí efektivních opatření proti možným útokům je třeba být schopen hrozbu identifikovat. To znamená, zda je soud vybaven prostředky, jež jsou schopné odhalit

⁵⁴ *Národní akční plán proti terorismu, aktualizované znění pro léta 2007- 2009.* [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: web.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2008/nap_2007_cze.pdf

⁵⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Současný terorismus.* [online], 2003, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2002_2/46.htm

⁵⁶ JANOŠEC, Josef. *Terorismus a armáda ČR.* [online], 2003, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=6360

přítomnost chladných a střelných zbraní, výbušnin, chemických a bakteriologických látek, radioaktivních materiálů, činnost podezřelých osob, uložení podezřelých předmětů a určení jejich potencionální nebezpečnosti

4. 2. 5 Citlivá a slabá místa ochrany a obrany

Nejslabší místa v ochraně budov jsou především vstupy a vjezdy do budov, okna, prosklené plochy, okolní blízká zástavba, parkovací místa, odstavné plochy, vozovky. Důležitou roli hraje i terénní profil a blízké okolí. Pro útok lze použít i místa v okolí s nebezpečnými látkami, jako zimní stadiony, čističky, sklady nebezpečných látek.

4. 3 Popisy objektů okresních soudů

4. 3. 1 Popis objektu Okresního soudu v Písku

Objekt Okresního soudu v Písku je situován v dolní části Velkého náměstí č.p. 121 v třípatrové kamenné budově s podkrovím a centrálním dvorem o rozměrech asi 17 x 25 m. Budova je tvaru uzavřeného obdélníku, má plášťovou ochranu, vnější prostor je sledován několika kamerami, jež pokrývají blízké okolí. Z jedné strany sousedí s objektem státního zastupitelství, do které vede jeden vchod, z druhé strany je historická budova kláštera, využívaná státní správou. V zadní části stojí budova soudu na příkrém kamenitém svahu a z této strany je nepřístupná (obr. č. 9). Před traktem směrem na náměstí je veřejné parkoviště. Do objektu z této strany vedou dva vchody, zvlášť pro soudce a pro zaměstnance, zvlášť pro veřejnost, který je osazen detekčním rámem, zábranami a zpomalovacím turniketem, vjezd do dvora pro služební účely, a jeden východ pro zaměstnance a soudce(obr. č. 10). Všechny vstupy jsou střeženy systémem EKV.

Budova je postavena na konci 19. století, jako objekt soudu a v zadním traktu věznice. Po kompletní rekonstrukci v roce 2002 byly aplikovány soudobé požadavky na bezpečnost, jako rozdělení soudu na prostory veřejnosti přístupné a nepřístupné, elektronické zabezpečovací systémy, kontrola pohybu osob v objektu, oddělené prostory pro soudce, zajištění bezpečnosti soudních spisů, kvalitní kamerový systém a další bezpečnostní prvky.

Ostrahu budovy zajišťuje jednotka justiční stráže v počtu 8 lidí, z toho jsou na jiných úkolech JS (doručování, výkon rozhodnutí, střežení OSZ, doprovod při jednání mimo budovu) většinou pracují 1 -2 příslušníci JS denně.⁵⁷

Budova je dělená na veřejně přístupnou a nepřístupnou část. Oddělena je dveřmi, střeženými EKV. Dále je tímto systémem oddělen prostor zaměstnanců od soudců, každý zaměstnanec může jen do přesně vymezených prostor. Soudci jsou v zadním traktu, s kontrolou vstupu nepovolaných osob. V jednacích síních jsou také zvláštní vchody pro veřejnost a pro soudce a přisedící. Soudci mají k dispozici několik tísňových hlásičů, jak v kanceláři tak i v jednacích síních.

Zaměstnanci soudu, kteří jsou ve veřejně přístupné části mají kanceláře v místech sousedících s budovou kláštera. Všichni mají k dispozici tísňové hlásiče na přivolání justiční stráže.

Zbraně justiční stráže jsou v trezoru v místnosti bez oken, s bezpečnostními dveřmi, prostorovou ochranou. Výdej zbraní je evidován, zbraně jsou pravidelně kontrolovány.

Informační síť a informace uložené na jejich nosičích jsou proti zneužití zajištěny heslem přiděleným každému zaměstnanci, server je zálohován, je uložen ve zvláštní místnosti bez přístupu zvenčí, ochrana proti napadení sítě je řešena centrálně pro celý jihočeský kraj. Síť lze použít pro komunikaci se všemi zaměstnanci soudu pro možnost varování a předávání pokynů.

Spisovny jsou umístěny v zadní části budovy. Mají požární signalizaci, jsou rozděleny do malých místností bez oken, s oddělenými rozvody elektřiny, voda a plyn je veden sousedními místnostmi, aby se zabránilo poškození spisů ohněm i vodou.

Tento objekt splňuje díky rekonstrukci požadavky bezpečnosti, které jsou na objekt tohoto typu kladeny. Proto je při porovnávání s dalšími chápán jako referenční objekt.

⁵⁷ *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Písek*, odborné dokumenty, zdroj: Velitel místní jednotky justiční stráže Písek

4.3.2 Popis objektu Okresního soudu v Prachaticích

Okresní soud v Prachaticích je situován v objektu v Prachaticích na ulici Pivovarská č.p. 3 v komplexu budov policie, soudu a státního zastupitelství. Budova soudu je oddělená nosnou zdí od objektu okresního ředitelství v Prachaticích, jež má samostatný vchod. V okolí není žádný provoz, který by způsobil potenciální riziko.

Budova má nepravidelný půdorys o rozměrech asi 25 x 30 metrů, je čtyřpatrová, společná s OSZ, které obsazuje horní podlaží a má se soudem společný vchod.⁵⁸

Budova je postavena jako betonový skelet s velkými prosklenými plochami po třech stranách budovy. Strana přivrácená k silnici nalevo má velkou část spodního patra prosklenou (obr. 2). Před objektem je volný prostor s trávníkem (obr. 3), na okraji s okrasnými keři, za objektem (obr. 1) je trávník s několika vzrostlými stromy a garáže pro dvě služební vozidla. V okolí není žádné parkoviště, odstavná plocha, před budovou asi sto metrů je Malé náměstí s možností parkování, nalevo je park bez vzrostlé vegetace. Kolem objektu vede veřejná komunikace, v případě nutnosti regulovatelná bez většího zásahu do dopravy ve městě.

Budova byla postavena v roce 1975 jako budova okresního soudu, když v ní bylo umístěno notářství a advokátní kancelář, které se po roce 1989 odstěhovaly. Na standard dnešních bezpečnostních požadavků se objekt postupně doplňuje novými bezpečnostními prvky.

Ostrahu budovy zajišťuje jednotka justiční stráže v počtu 6 lidí, z toho jsou na jiných úkolech JS (doručování, výkon rozhodnutí, střežení na OSZ, doprovod při jednání mimo budovu) většinou pracují 1 -2 příslušníci JS denně.⁵⁹

Budova má tři vchody. Hlavní je určen pro veřejnost a zaměstnance soudu, kde je umístěn detekční rám pro kontrolu vstupujících osob, vstup je osazen zábranami a zpomalovacím turniketem, směřuje na Malé náměstí (obr. 3). Další dva vchody jsou v zadní části objektu používají se pro služební potřebu (obr. 1), zajištěné bezpečnostními

⁵⁸ *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Prachatice*, odborné dokumenty, zdroj: Velitel místní jednotky justiční stráže Prachatice

⁵⁹ *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Prachatice*, odborné dokumenty, zdroj: Velitel místní jednotky justiční stráže Prachatice

zámky. Objekt má plášťovou ochranu. Obvodovou ochranu lze provést zepředu. Z dalších stran je obvodová ochrana možná v mimořádných situacích.

Prostory soudu jsou ve spodních třech podlažích. V přízemí je podatelna s oddělenou částí pro veřejnost, kanceláře zaměstnanců a soudců, služebna justiční stráže, dvě spisovny s archivem spisů, jejichž okna mají kovové mříže, ostatní okna jsou nízko nad úroveň terénu, zvenku dobře přístupná. V prvním podlaží jsou kanceláře zaměstnanců a soudců, jednací místnosti, ve třetím nadzemním patře je jednací místnost, kanceláře zaměstnanců a soudců. Prostory soudu jsou střeženy pomocí kamerového systému, který efektivně pokrývá většinu vnitřního prostoru.

Kanceláře soudců jsou rozmístěny po celé budově. Vzhledem ke členitosti není budova rozdělena na veřejnosti přístupnou a nepřístupnou. Jednací síně takto také nejsou odděleny. Pouze dvě mají oddělený vchod pro soudce.

Zaměstnanci soudu a soudci jsou ve volně přístupných kancelářích s možností vstupu veřejnosti. Všichni mají k dispozici tísňové hlásiče pro přivolání justiční stráže.

Zbraně justiční stráže jsou v trezoru v samostatné místnosti, se zamřížovaným oknem, zajištěnými dveřmi a prostorovou ochranou. Výdej zbraní je evidován, zbraně jsou pravidelně kontrolovány. Informační síť a informace uložené na jejich nosičích jsou proti zneužití zajištěny heslem přiděleným každému zaměstnanci, server je uložen ve zvláštní místnosti bez přístupu zvenčí, ochrana proti napadení sítě je řešen centrálně pro celý Jihočeský kraj. Síť lze použít pro komunikaci se všemi zaměstnanci soudu pro možnost varování a předávání pokynů.

Informace, tj. soudní spisy se nacházejí především ve dvou místnostech v prvním nadzemním podlažím, kde je soudní archiv, ve druhém patře kde je trestní a civilní kancelář. Konkrétní spisy jsou u pracovníků v podstatě ve všech kancelářích.

4. 3. 3 Popis objektů Okresního soudu v Českém Krumlově

Okresní soud v Českém Krumlově je situován ve dvou objektech v ulici Linecká a to č.p. 284, kde soudí senáty trestní, civilní, a č.p. 66, kde je soudní oddělení péče o děti a nezletilé.

Objekt Linecká č.p. 284 je historická, členitá budova má čtyři nadzemní podlaží, o rozměrech přibližně 25 x 20 m, která sousedí z levé strany se soukromou budovou. Nad

objektem je dvůr, který je z druhé strany uzavřen budovou katastrálního úřadu. U dvou zbývajících stran vede komunikace s možností parkování. (obr. č. 4)

Ostrahu budovy zajišťuje jednotka justiční stráže v počtu 6 lidí, z toho jsou na jiných úkolech JS (doručování, výkon rozhodnutí, doprovod při jednání mimo budovu) většinou pracují 1 příslušník JS denně, 1-2 jsou určeni pro střežení okresního státního zastupitelství, a 1-2 jsou určeni pro budovu Linecká 66.

Budova byla postavená v 19. století, určená jako sídlo soudu, na současné bezpečnostní standardy postupně doplňovaná novými bezpečnostními prvky.

Ostrahu budovy zajišťuje jednotka justiční stráže v počtu 6 lidí, z toho jsou na jiných úkolech JS (doručování, výkon rozhodnutí, střežení na OSZ, doprovod při jednání mimo budovu) většinou pracují 1-2 příslušníci JS denně.

Objekt má dva vchody, hlavní zepředu, určený pro veřejnost a zaměstnance soudu, (obr. č. 4) druhý je ze dvora používán pro služební účely, zajištěn bezpečnostním zámkem (obr. č. 6). Okna přístupná zvenku jsou opatřena mřížemi (obr. č. 5). Objekt má plášťovou ochranu. Obvodovou ochranu není možné pro umístění v zastavěné oblasti provést. V okolí není žádný provoz, který by způsobil potencionální riziko.⁶⁰

V prvním podlaží jsou garáže pro tři služební vozy a technické zázemí objektu. Do druhého podlaží vede hlavní zvýšený vstup do budovy z ulice Linecká (obr. 5), na který směřuje kamera justiční stráže. U hlavního vchodu je umístěn detekční rám, služebna justiční stráže, podatelna, soudní archiv a kanceláře zaměstnanců. V dalších dvou podlažích jsou jednací síně, kanceláře soudců a zaměstnanců soudu, prostor nelze rozdělit na oblast veřejnosti přístupnou a nepřístupnou. Prostory soudu jsou střeženy za pomoci kamerového systému, který efektivně pokrývá většinu vnitřního prostoru.

Kanceláře soudců jsou rozmístěny po celé budově bez možnosti oddělit je od veřejně přístupné oblasti. Všichni mají k dispozici tísňové hlásiče pro přivolání justiční stráže.

⁶⁰ *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Prachatice*, odborné dokumenty, zdroj: Velitel místní jednotky justiční stráže Č. Krumlov

Zbraně justiční stráže jsou v trezoru v samostatné místnosti, se zamřížovaným oknem, zjištěnými dveřmi a prostorovou ochranou. Výdej zbraní je evidován, zbraně jsou pravidelně kontrolovány.

Informační síť a informace uložené na jejich nosičích jsou proti zneužití zajištěny heslem přiděleným každému zaměstnanci, server je uložen ve zvláštní místnosti bez přístupu zvenčí, ochrana proti napadení sítě je řešena centrálně pro celý jihočeský kraj. Síť lze použít pro komunikaci se všemi zaměstnanci soudu pro možnost varování a předávání pokynů.

Informace, tj. soudní spisy se nacházejí především ve dvou místnostech v přízemí, kam se lze dostat pouze kolem služebny justiční stráže, dveře jsou zajištěny mříží, na oknech jsou mříže a neprůhledné folie. Místnost je zajištěna proti technologickým haváriím. ve druhém patře kde je trestní a civilní kancelář. Konkrétní spisy jsou u pracovníků podstatě ve všech kancelářích.

Objekt Linecká č.p. 66 je nově opravená čtyřpatrová budova, s hlavním vstupem pro veřejnost (obr.č. 7), zaměstnance soudu a soudce přímo z ulice. V zadním traktu pod úrovní terénu jsou tři garáže pro služební vozy a vchod pro zaměstnance a soudce (obr.č. 8). Je zajištěn bezpečnostním zámkem.

Budova je nově opravená a jsou zde zohledněna nová bezpečnostní opatření, s ohledem na samotnou budovu. V této budově jsou projednávány soudní jednání, u kterých není předpoklad vyšší rizikovosti vzniku mimořádné situace nebo ohrožení pořádku a bezpečnosti.

U vchodu je služebna justiční stráže, kde jsou většinou velení 1- 2 příslušníci JS, kteří mají k dispozici jen ruční detektor kovů., v dalších patrech jsou kanceláře zaměstnanců soudu a soudců a jedna jednací síň.

V budově nejsou uloženy zbraně JS, ani soudní archivy, pouze spisovna pro toto oddělení. Informační síť a informace uložené na jejich nosičích jsou ochráněny stejným způsobem jako budova č.p. 284.⁶¹

⁶¹ *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Č. Krumlov*, odborné dokumenty, zdroj: Velitel místní jednotky justiční stráže Č. Krumlov

4.3.4 opatření pro ochranu soudů na možné způsoby teroristických útoků

Přijatá opatření proti možným taktickým postupům teroristických útoků pro zajištění ochrany a obrany objektů okresních soudů jsou uvedena pro přehlednost v tabulkách.

4. 4 Vysvětlivky k tabulkám

CCTV – průmyslová televize

EKV – elektronická kontrola vstupu

EZS – elektronické zabezpečovací systém

KS – krizová situace

NVS – nástražný výbušný systém

RDK – ruční detektor kovů

TH – tísňový hlásič

4. 5 Tabulky přijatých opatření u okresních soudů

Tab. č 1. detekční prostředky zbraní a jiných nebezpečných předmětů

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Střelné a chladné zbraně	Ostraha, detekční rám, RDK, CCTV, EZS	Ostraha, detekční rám, RDK, CCTV, EZS	Ostraha, detekční rám, RDK, CCTV, EZS	Ostraha, RDK, CCTV, EZS
Nástražné výbušné systémy	Ostraha, detekční rám, RDK, CCTV, EZS	Ostraha, detekční rám, RDK, CCTV, EZS	Ostraha, detekční rám, RDK, CCTV, EZS	Ostraha, RDK, CCTV, EZS
Detektory výbušnin	Nejsou	Nejsou	Nejsou	Nejsou
Dopisní bomby	Ostraha, detekční rám, RDK	Ostraha, detekční rám, RDK	Ostraha, detekční rám, RDK	Ostraha, RDK
Detektory výbušnin	Nejsou	Nejsou	Nejsou	Nejsou
Chemické, biologické a radiologické zbr.	Nejsou	Nejsou	Nejsou	Nejsou
Speciální detektory	Nejsou	Nejsou	Nejsou	Nejsou
prostředky napadající infosítě	Antivirové vybavení, spec. detekce narušení sítě	Antivirové vybavení, spec. detekce narušení sítě	Antivirové vybavení, spec. detekce narušení sítě	Antivirové vybavení, spec. detekce narušení sítě

Tab. č. 2: Opatření při ochraně objektu, soudců a zaměstnanců proti střelným a chladným zbraním a vzetí rukojmí v objektu

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2 kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, zbroj. skladu	JS počet 4 + 2 kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, zbroj. skladu	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66) kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, jednací síních , zbroj. skladu	JS počet 2 kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, v jednací síni
Tech. Prost.	Turniket u vchodu, zábrany, bezpeč. dveře, detekční rám, RDK, EZS, EKV, CCTV, TH, EPS, plášťová ochrana, úschovný trezor	Turniket u vchodu, zábrany, detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, plášťová ochrana, úschovný trezor	Detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, plášťová ochrana,	RDK, EZS, CCTV, TH, plášťová ochrana
Režim opatr.	Klíče od kanceláří na služebně JS, odebírání zbraní, oblasti bez pohybu veřejnosti, plán krizové připravenosti, školení JS, evakuace, systém varování zaměstnanců, spolupráce s PČR	Klíče od kanceláří na služebně JS, odebírání zbraní, plán krizové připravenosti, školení JS, evakuace, evidence výdeje zbraní JS, systém varování zaměstnanců, spolupráce s PČR	Klíče od kanceláří na služebně JS, odebírání zbraní, plán kriz. připravenosti, školení JS, evakuace, evid. výdeje zbraní JS, systém varování zaměstnanců. spolupráce s PČR	Klíče od kanceláří na služebně JS, odebírání zbraní, plán krizové připravenosti, školení JS, evakuace, systém varování zaměstnanců, spolupráce s PČR
Stav. Tech. P.	Oblasti bez pohybu veřejnosti, oddělené dveřmi, rozdělené soud. síně s vchody pro soudce, bezpečnostní vchodové dveře, přenosné zábrany	Oddělené vchody pro soudce ve dvou soudních síních, zajištění vchodů bezpečnostními zámky	Zajištění vchodů bezpečnostními zámky	Bezpečnostní vchodové dveře

Tab. č. 3: Opatření při ochraně objektu, soudců, zaměstnanců a zbraní JS proti NVS a vzetí rukojmí při útoku v objektu

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2 kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, ve zbrojním skladu JS	JS počet 4 + 2 kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, ve zbrojním skladu JS	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66) kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, soud. síních , zbroj. skladu JS	JS počet 2 kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, v jednací síni
Tech. prost.	Turniket u vchodu, zábrany, bezpeč- nostní dveře, detekční rám, RDK, EZS, EKV, CCTV, TH, plášťová ochrana, žaluzie na oknech kanceláří	Turniket u vchodu, zábrany, detekční rám, RDK,EZS,CCTV, TH, plášťová ochrana, žaluzie na oknech kanceláří	Detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, plášťová ochrana, žaluzie na oknech kanceláří	RDK, EZS, CCTV, TH, plášťová ochrana, žaluzie na oknech kanceláří
Režim opatř.	Zákaz vnášení nebezp. předmětů, kontrola všech prostor JS, poučení zaměstnanců na podatelně a JS o podezřelých zásilkách, spolupráce s PČR	Zákaz vnášení nebezp. předmě- tů, kontrola všech prostor JS, poučení zaměstnanců na poda- telně a JS o podezřelých zásilkách, spolupráce s PČR	Zákaz vnášení neb. předmětů, kontrola všech prostor JS, poučení zam. na podatelně a JS o podezřelých zásilkách, spolupráce s PČR	Zákaz vnášení neb. předmětů, kontrola všech prostor JS, poučení zam. na podatelně a JS o podezřelých zásilkách, spolupráce s PČR
Stav. tech. Prost.	Rozdělení zón na veřejně přístupné a nepřístupné,ohrožené prostory nevy- užívané pro kanceláře, parkování ve dvoře, možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení, neprůstřelné sklo u podatelny	Možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení, vchody nejsou dosažitelné pro vozidla, možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení	Zvýšený hlavní vchod, možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení	Bezpečnostní vchodové dveře, možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení

Tab. č. 4: Opatření při ochraně objektu, soudců, zaměstnanců proti dopisním bombám

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2 kontrola u vchodu, v kancelářích,	JS počet 4 + 2 kontrola u vchodu, v kancelářích,	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66) kontrola u vchodu, v kancelářích,	JS počet 2, kontrola u vchodu, v kancelářích,
Tech.opp.	Detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, EPS, systém varování zaměstnanců	Detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, systém varování zaměstnanců	Detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, systém varování zaměstnanců	RDK, EZS, CCTV, TH, systém varování zaměstnanců
Režim opatření	Všechny dopisy musí jít přes podatelnu, poučení zaměstnanců na podatelně a JS o podezřelých zásilkách, plán krizové připravenosti, evidence přijatých zásilek, evakuace, spolupráce s PČR	Všechny dopisy musí jít přes podatelnu, poučení zaměstnanců na podatelně a JS o podezřelých zásilkách, plán krizové připravenosti, evidence přijatých zásilek, evakuace, spolupráce s PČR	Všechny dopisy musí jít přes podatelnu, poučení zaměstnanců na podatelně a JS o podezřelých zásilkách, plán krizové připravenosti, evidence přijatých zásilek, evakuace, spolupráce s PČR	V objektu není podatelna
Stav. tech. prost.	Zabezpečený prostor podatelny, neprůstřelné sklo u podatelny, odloučená podatelna od dalších kanceláří, únikový východ z podatelny, odkládací místo pro podezřelou zásilku	únikový východ z podatelny	Zabezpečený prostor podatelny, únikový východ z podatelny	V objektu není podatelna

Tab. č. 5: Opatření při ochraně objektu, soudců, zaměstnanců a zbraní JS proti sebevražedným útokům při útoku v objektu

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2 kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, ve zbrojním skladu JS, kontrola osob před objektem	JS počet 4 + 2 kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, jednacích síních, ve zbrojním skladu JS, kontrola osob před objektem	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66) kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, soud. síních, zbroj. skladu JS, kontrola osob před objektem	JS počet 2 kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, v jednacích síních, kontrola osob před objektem
Tech.	Turniket u vchodu, zábrany, bezpeč- nostní dveře, detekční rám, RDK, EZS, EKV, CCTV, TH	Turniket u vchodu, zábrany, detekční rám, RDK,EZS,CCTV, TH	Detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH	RDK, EZS, CCTV, TH
Režim opatř.	Zákaz vnášení nebezpečných. předmětů, kontrola všech prostor JS, evakuace, systém varování zaměstnanců	Zákaz vnášení nebezpečných předmětů, kontrola všech prostor JS, evakuace, systém varování zaměstnanců	Zákaz vnášení neb. předmětů, kontrola všech prostor JS, evakuace, systém varování zaměstnanců	Zákaz vnášení neb. předmětů, kontrola všech prostor JS, evakuace, systém varování zaměstnanců
Stav. tech. Prost.	Rozdělení zón veřejně přístupné a nepřístupné, možnost parkování ve dvoře, možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení, přenosné zábrany, neprůstřelné sklo u podatelny	Možnost regulace příjezd. cesty při vyšších stupních ohrožení, vchody nejsou dosažitelné pro vozidla, možnost blokování příjezdové cesty při vyšších stupních ohrožení	možnost regulace příjezdové cesty při vyšších stupních ohrožení, vyvýšený hl. vchod, zad. vchod v uzavřeném dvoře, vyhrazená parkoviště před objektem pro okresní soud	Možnost regulace příjezdové cesty při vyšších stupních ohrožení, bezpečnostní vchodové dveře, zákaz zastavení před objektem

Tab. č. 6: Opatření při ochraně objektu, soudců, zaměstnanců při použití zbraní hromadného ničení při útoku v objektu

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2, kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, kontrola osob před objektem	JS počet 4 + 2, kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, jednacích síních, kontrola osob před objektem	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66), kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, soud. síních, kontrola osob před objektem	JS počet 2, kontrola u vchodu, na chodbách, kancelářích, v jednací síni, kontrola osob před objektem
Tech. pr.	Uzavíratelná nádoba na podatelně, dosažitelnost dezinfekčních prostředků, systém varování zaměstnanců	Uzavíratelná nádoba na podatelně, dosažitelnost dezinfekčních prostředků, systém varování zaměstnanců	Uzavíratelná nádoba na podatelně, dosažitelnost dezinfekčních prostředků, systém varování zaměstnanců	Uzavíratelná nádoba na služebně JS, dosažitelnost dezinfekčních prostředků, systém varování zaměstnanců
Režim opatř.	Plán krizové připravenosti, poučení zaměstnanců podatelny a JS, spolupráce s PČR, HZS, ZZS, zákaz vnášení nebezpečných. předmětů	Plán krizové připravenosti, poučení zaměstnanců podatelny a JS, spolupráce s PČR, HZS, ZZS, zákaz vnášení nebezpečných. předmětů	Plán krizové připravenosti, poučení zaměstnanců podatelny a JS, spolupráce s PČR, HZS, ZZS, zákaz vnášení nebezpečných. předmětů	Plán krizové připravenosti, poučení JS, spolupráce s PČR, HZS, ZZS, zákaz vnášení nebezpečných. předmětů
Stav. tech. prost.	Rozdělení zón veřejně přístupné a nepřístupné, odloučená podatelna od dalších kanceláří, únikové východy, odkládací místo pro podezřelou zásilku	Únikový východ z podatelny	Zabezpečený prostor podatelny, únikový východ z podatelny	

Tab. č. 7: Opatření při ochraně objektu, soudců, zaměstnanců při obdržení zprávy o uložení nebezpečného předmětu
(anonymní telefonát) při útoku v objektu i mimo objekt

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2 oznámení a spolupráce s PČR, VS ČR při kontrole objektu	JS počet 4 + 2 oznámení a spolupráce s PČR, VS ČR při kontrole objektu	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66) oznámení a spolupráce s PČR, VS ČR při kontrole objektu	JS počet 2 oznámení a spolupráce s PČR, VS ČR při kontrole objektu
Tech. pr.	RDK, EZS, EKV, CCTV pro kontrolu objektu, systém varování zaměstnanců	RDK, EZS, CCTV pro kontrolu objektu systém varování zaměstnanců	RDK, EZS, CCTV pro kontrolu objektu systém varování zaměstnanců	RDK, EZS, CCTV pro kontrolu objektu systém varování zaměstnanců
Režim opatr.	Plán opatření a činností pro MÚ, instrukce GŘ VS ČR č.j. 67/14/2001	Plán opatření a činností pro MÚ, instrukce GŘ VS ČR č.j. 67/14/2001	Plán opatření a činností pro MÚ, instrukce GŘ VS ČR č.j. 67/14/2001	Plán opatření a činností pro MÚ, instrukce GŘ VS ČR č.j. 67/14/2001

Tab. č. 8: Opatření při ochraně informačních a komunikačních sítí, informací a soudních spisů

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2, kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, kontrola osob před objektem, při studování spisů	JS počet 4 + 2, kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, kontrola osob před objektem, při studování spisů	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66) , kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, kontrola osob před objektem	JS počet 2, kontrola u vchodu, na chodbách, v kancelářích, jednacích síních, kontrola osob před objektem
Tech. pr.	Turniket u vchodu, zábrany, mříže, detekční rám, RDK, EZS, EKV, CCTV, TH, EPS, zálohovaný server IT	Turniket u vchodu, zábrany, mříže, detekční rám, RDK, EZS, CCTV, TH, zálohovaný server IT	Detekční rám, RDK, mříže, EZS, CCTV, TH, zálohovaný server IT, zabezpečení přenosu digitálních informací mezi objekty	RDK, EZS, CCTV, TH, zálohovaný server IT, zabezpečení přenosu digit. informací mezi objekty
Režim opatř.	Zálohování dat, hesla pro uživatele PC, kontrola pohybu soudních spisů, zamykání kanceláří	Zálohování dat, hesla pro uživatele PC, kontrola pohybu soudních spisů, zamykání kanceláří	Zálohování dat, hesla pro uživatele PC, kontrola pohybu soudních spisů, zamykání kanceláří	Zálohování dat, hesla pro uživatele PC, kontrola pohybu soudních spisů, zamykání kanceláří
Stav. tech. prost.	Zabezpečený archiv proti vstupu nepovolaných osob, požáru a tech. haváriím, rozdělený na menší části místností, server IT v samostatné místnosti, zvláštní místnost pro studování spisů sledované CCTV	Zabezpečený archiv proti vstupu nepovolaných osob a technolog. haváriím, server IT v samostatné místnosti	Zabezpečený archiv proti vstupu nepovolaných osob a technolog. haváriím, server IT v samostatné místnosti	Zabezpečený archiv proti vstupu nepovolaných osob a technolog. haváriím

Tab. č. 9: Opatření při ochraně objektu při použití střel. a chlad. zbraní, NVS, zbraní hromadného ničení při útoku zvnějšku

	OS Písek	OS Prachatice	OS Č. Krumlov 284	OS Č. Krumlov 66
Ostraha	JS počet 6+ 2, kontrola v blízkém okolí objektu, při hrozbě vzniku KS možnost regulace pohybu osob a vozidel	JS počet 4+ 2, kontrola v blízkém okolí objektu, při hrozbě vzniku KS možnost regulace pohybu osob a vozidel	JS počet 3 + 1 + 2 (Linec. 66), kontrola v blízkém okolí objektu, při hrozbě vzniku KS možnost regulace pohybu osob a vozidel	JS počet 2, kontrola v blízkém okolí objektu, při hrozbě vzniku KS možnost regulace pohybu osob a vozidel
Tech. pr.	Pohyblivé zátarasy, zajištěný vchod do objektu bezp. petlicí, žaluzie na oknech, CCTV	Žaluzie na oknech, CCTV	Zvýšený vchod do objektu, žaluzie na oknech, CCTV	Zajištěný vchod do objektu, žaluzie na oknech, CCTV
Režim opatř.	Zálohování záznamů z CCTV, plášťová ochrana objektu po pracovní době směřována na PCO PČR	Zálohování záznamů z CCTV, plášťová ochrana objektu po pracovní době směřována na PCO PČR	Zálohování záznamů z CCTV, plášťová ochrana objektu po pracovní době směřována na PCO PČR	Zálohování záznamů z CCTV, plášťová ochrana objektu po pracovní době směřována na PCO PČR
Stav. tech. prost.			Mříže na oknech v přízemí	

4.6 Vyhodnocení

Z těchto informací vyplývá, že ochrana objektů okresních soudů je dostatečná a účinná proti některým teroristickým útokům. Útok proti zaměstnancům soudu a veřejnosti provedený použitím chladných nebo střelných zbraní, nástražného výbušného systému a dopisní bombou je díky ostraze justiční stráží, technickými prostředky, režimovými opatřeními a stavebně technickými prostředky znemožněná nebo alespoň podstatným způsobem ztížena. Vnesení zbraní do budovy je díky detekčnímu rámu nebo ručnímu detektoru kovů používaným vycvičenou ostrahou u vchodu podstatně ztíženo, detektory výbušnin sice ostraha nemá, ale při kvalitně provedené kontrole u vchodu, je reálné nástražný výbušný systém odhalit. I na tuto alternativu je justiční stráž proškolená.

Dopisní bomba je specifický nástražný výbušný systém. Opatření přijatá pro ostatní nástražné systémy jsou odlišná, například způsob dopravy do budovy je podstatně jiný, proto je třeba tento druh hodnotit zvlášť. Díky svému účelu použití jsou určité vlastnosti zásilky identifikovatelné. Charakteristický tvar, velikost, váha, vzhled a další markery by měly vzbudit u dobře proškolených zaměstnanců podezření a přijmout správná opatření. Režimová opatření kontroly a evidence zásilek na podstatně podstatným způsobem omezují ohrožení většiny zaměstnanců, zvláště soudců.

Proti vyhrožování použitím násilí asi neexistují účinná preventivní opatření. Při každém oznámení se musí provést pyrotechnická kontrola. Pro tento případ je soud vybaven telefonní a počítačovou sítí, jež lze použít k varování zaměstnanců a organizaci následné evakuace. Pro odhalení nebezpečných předmětů lze využít místních znalostí ostrahy a technického vybavení, jako kamerový systém, EZS a detektory kovů při kontrole objektu. Tímto způsobem lze snížit výpadek činnosti způsobený prohlídkou objektu na co nejkratší dobu a odhalit případný nebezpečný předmět.

Zabezpečení ochrany informací, tj. soudních spisů je provedeno zabezpečením fyzické bezpečnosti samotných spisů v archivech a režimovými opatřeními při pohybu spisů mezi kanceláři. Ochrana informací v elektronické podobě je zajištěna režimovými opatřeními při používání počítačů, kontrolou ostrahy v kancelářích zaměstnanců proti zneužití počítačů nepovolanými osobami.

Ochrana informačních a komunikačních sítí není řešena na úrovni okresního soudu, ale pro celý resort centrálně. Systém je chráněn proti nepovolenému narušení sítí zvenku, zneužití nebo poškození a zničení informací. Opatření pro ochranu informací snižují pravděpodobnost úspěšného provedení teroristického útoku podstatnou měrou. Ochrana se neustále vyvíjí a přijímá opatření proti novým hrozbám ve virtuálním světě.

Těžší situace je v případech nekonvenčních teroristických útoků. Sebevražedné útoky bez přijetí mimořádných opatření nejde úplně eliminovat. Pokud jsou k dispozici informace od zpravodajských služeb nebo policie, lze vysunout kontrolní stanoviště mimo objekt soudu a provádět kontroly osob a vozidel v bezpečné vzdálenosti od objektů. K tomu je potřeba posílit jednotky justiční stráže a provést zvláštní stavební opatření, jako zpomalovací zábrany pro osoby i vozidla, popřípadě úplně omezit pohyb v okolí objektu. Tato opatření lze u všech třech okresních soudů v těchto případech provést. Budou ovšem velmi nákladná, takže nemohou trvat delší časové období.

Pokud k napadení objektu sebevražedným útokem dojde bez předešlého varování, například psychicky narušenou osobou, těmto útokům nelze zabránit potom je nutné počítat se škodami na majetku a v nejhorším případě zraněních a i ztrátách na životech. Takového jedince lze zastavit u vchodu do budovy ostrahou a zabránit mu vstupu dále do budovy.

Pro zachycení zbraní hromadného ničení nejsou okresní soudy vybaveny žádnými speciálními detektory. Detektory některých chemických látek, především bojových plynů, chloru, čpavku a některých dalších průmyslových látek má k dispozici Hasičský záchranný sbor ve své výbavě. Armáda ČR je vybavená speciální technikou pro detekci chemických zbraní. V případě reálné hrozby pro okresní soud by spolupráce s nimi byla nutná. Proti použití chemických zbraní nejsou objekty okresního soudu žádným způsobem chráněny.

Zachycení radiologických zbraní při použití proti těmto objektům není v možnostech ostrahy okresního soudu. Při použití tzv. špinavé bomby je reálné odhalit jako nástražný výbušný systém prostředky ve vybavení justiční stráže, ale identifikovat ji jako radiologickou zbraň není schopná. Pak ani radiologický materiál volně uložený, nebo rozsypaný v okolí objektu nebo uvnitř nelze prostředky a opatřeními k zajištění

bezpečnosti zachytit. Ve vybavení justiční stráže nejsou detektory ionizujícího záření, a ani to není finančně únosné. Jsou však ve vybavení HZS a Armády ČR, takže při podezření by bylo nutné využít spolupráce.

Detekce biologických zbraní, není bez speciálně vybavených laboratoří možná, a tak jediné opatření použitelné proti těmto látkám je přísná ostraha k zamezení manipulace s podezřelými látkami uvnitř i vně objektu. Tato hrozba je naštěstí málo pravděpodobná, stejně jako použití ostatních zbraní hromadného ničení. I ochrana proti nim by byla neúnosně drahá.

Pokud se někdy v budoucnu použijí tyto zbraně, nebude to problém pouze objektů okresních soudů, ale zasáhne to podstatně větší oblast. Na řešení těchto mimořádných situací by se použila opatření jiných orgánů, které mají k dispozici nesrovnatelně větší a lepší prostředky k odstranění škod. Zodpovědnost by přešla na integrovaný záchranný systém nebo přímo na krizové štáby obcí popřípadě krajů.

Při ochraně objektu je asi nejdůležitější omezení pohybu osob v prostorách, kde jsou chráněné zájmy a kvalita ostrahy objektu a její vybavení a výzbroj. Samozřejmě podpořena stavebními prvky a režimovými opatřeními výrazně snižují riziko napadení. Pokud jsou tato opatření provedena, a tvoří funkční systém, možný teroristický útok je velice těžce realizovatelný, ne- li nemožný.

5. Diskuse

Při vypracování této práce jsem zjišťoval informace nejen uvedenou metodikou, ale též u vedoucího práce, u zaměstnanců bezpečnostního oddělení Krajského soudu v Českých Budějovicích a u zaměstnanců krizového řízení ministerstva spravedlnosti. Při zajišťování odborných podkladů a literatury jsem zjistil, že tuto problematiku jako celku nikdo v podstatě neřeší. Od těchto osob jsem se dověděl, že jsou vypracovány určité analýzy rizik, ale v této práci výše specifikované způsoby provedení útoku v nich nejsou konkrétně rozpracovány.

Provedená analýza rizik pro okresní soudy je všeobecná a směřovaná především na ochranu utajovaných informací, problematika teroristického útoku zde není rozpracována takovým způsobem, aby splňovala požadavky, které jsem pro tuto práci potřeboval. Musel jsem proto provést definování ohrožených objektů, které jsou pro funkčnost okresního soudu nezbytné. Pro splnění tohoto úkolu mi velice výrazně pomohla práce „Terorismus a armáda ČR“ od autora Ing. Josefa Janošce, CSc. V této práci je rozpracována analýza rizik teroristických útoků proti konkrétnímu cíli. Tento článek napomohl svou metodikou k určení směrů útoku a konečných objektů teroristických útoků.

Z vypracované analýzy zákonů a odborných nařízení vyplývá, že proti teroristickému útoku jsou použitelná opatření pro ochranu a obranu objektů jsou tyto instrukce a zákony.

Konkrétní zákonné opatření proti možným útokům je Instrukce GŘ VS ČR č.j. 67/14/2001 GŘ/301, kterým se vydávají zásady postupu příslušníků justiční stráže v případě telefonátu o uložení výbušniny, nebo jiné nebezpečné látky. Pouze tato instrukce řeší přímo teroristický útok a to vyhrožováním násilím, použitím dopisní bomby, nebo použitím bioagens v dopise.

Proti teroristickému útoku jsou použitelná opatření z Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. října 2002 č.j. 500/2002 – SOBŘ, o zásadách zabezpečení justičních objektů. Jedná se především o vymezení různých druhů opatření, která se používají při zabezpečení pořádku a bezpečnosti v justičních objektech. Teroristický útok je zde jako jedna z možných hrozeb, proti kterým se soudní budovy musí chránit,

když cílem realizace této instrukce je komplexní zajištění ochrany osob, majetku, informací, dalších chráněných zájmů a pořádku v justičních budovách.

Použitelná jsou i některá opatření fyzické, administrativní a personální bezpečnosti podle zákona č. 412/2005 Sb. O ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti. Jedná se v první řadě o opatření fyzické bezpečnosti. Zvláště se jedná o standardy ochrany budov rozpracované ve vyhlášce 528/2005 Sb. O fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků. Tyto normy jsou závazné pro objekty, ve kterých se pracuje s utajenými informacemi. Tato opatření podstatně zvyšují ochranu budov okresního soudu, a jsou použitelná i proti teroristickým útokům. Důležitá jsou i opatření, vyplývající z Hlavy VI zákona 412/2005 Sb. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů, který stanovuje minimální stupeň zajištění ochrany informací.

Provedení plánu krizové připravenosti je standardizované pro všechny soudy a v plánu jsou opatření pro mimořádné události a krizové situace rozpracovány činnosti zaměstnanců při požáru, při nalezení nebezpečného předmětu, při obdržení dopisní bomby, při různých druzích havárií, při výbuchu, při přepadení a vzetí rukojmí, a hlavně opatření pro vyrozumění a evakuaci zaměstnanců. Tento dokument je směřován na to jak zareagovat na teroristický útok, a ne jako preventivní opatření.

Z uvedených poznatků vyplývá jedna důležitá informace. Snahou těchto zákonů a nařízení je ochrana objektu zvláště proti vnesení a použití zbraní dovnitř. Tato opatření, pokud jsou řádně učiněna, významným způsobem snižují riziko teroristického útoku. Problémem však zůstává ochrana proti útoku zvenku, především proti použití střelných zbraní, zápalných prostředků, nástražných výbušných systémů anebo sebevražedných útoků, například najetím vozidla do budovy. Proti těmto útokům některé objekty okresních soudů nejsou téměř chráněny.

Vzorový příklad je Okresní soud v Českém Krumlově. Koncepce ochrany objektu je přizpůsobována stávající stavbě, kde je rozdělení oblastí na veřejnosti přístupnou a nepřístupnou, s výjimkou archivu soudních spisů, nerealizovatelné. Dále umístění soudu a státního zastupitelství do třech nezávislých budov výrazně oslabuje možnosti ostražky. Ochrana objektů zvenku je, pro členité okolí a parkoviště kolem budov, za běžného provozu těžce realizovatelná. Tomu nepomáhá ani pokrytí okolí kamerovým systémem

pouze na hlavní vchod. Budova Linecká 284 je na druhou stranu schopná díky své konstrukci snést výrazná poškození.

Okresní soud v Prachaticích má podobnou koncepci ochrany jako soud v Českém Krumlově. Ovšem na rozdíl od něj je situován pouze do jedné budovy. Tím je ostraha budovy dostatečně zajištěna. Budova byla projektována podle požadavků 70. let minulého století. Je to pevný betonový skelet s velkými prosklenými plochami. Rekonstrukce s přihlédnutím na současná rizika dosud nebyla provedena. Pro ochranu proti teroristickým útokům je tento objekt poněkud lépe přizpůsoben, jak svou polohou mimo zastavěnou oblast, tak snáze monitorovatelným okolím bez parkovišť a jiných odstavných ploch. Kamerový systém pokrývá přední a zadní vchod, což je asi třetina obvodu budovy. Není provedeno rozdělení prostor na veřejnosti přístupné a nepřístupné. Podle dalších plánů se má Okresní státní zastupitelství přestěhovat do jiné budovy, takže pokud se přihlédně k bezpečnostním požadavkům současnosti, lze tato důležitá bezpečnostní opatření provést.

Na druhou stranu je díky absenci koncepce ochrany objektu zvenku budova zranitelná. Velké zasklené plochy při možném výbuchu před budovou mohou způsobit velké vedlejší škody na majetku a závažná poranění nebo usmrcení osob. V tomto případě je podle mne použitím bezpečnostních folií na okna tento problém snadno eliminovat. Jako vše je i toto opatření limitováno finančními prostředky.

Na příkladu Okresního soudu je však zřejmé, že pokud se při rekonstrukci provedou bezpečnostní opatření jako součást celého projektu, je i vnější ochrana budovy vyřešitelná.

Ucelený kamerový systém monitoruje celý prostor kolem budovy a je důležitý pro odhalení pokusu napadení objektu nebo uložení nebezpečného předmětu, rozdělení prostor soudu, kde vše důležité pro fungování soudu je z venkovních prostor nepřístupné, a v neposlední řadě i prostředky justiční stráže pro kontrolu vstupujících osob a zabránění nebezpečných osob dál do budovy tvoří ucelený systém ochrany soudu proti napadení zvenku. Je však nutné podotknout, že podle dostupných informací při rekonstrukci budovy stála všechna bezpečnostní opatření kolem 30 milionů Kč, a rozsáhlé prostory této budovy umožnily tato opatření provést.

6. Závěr

Tato práce dostatečně osvětlila ochranu a obranu objektů okresních soudů proti teroristickým útokům. Z velké části potvrdila hypotézu „Zajištění bezpečnosti a snížení rizik teroristického útoku proti místům výkonu soudnictví je dostatečné a účinné.“

Odhalila však také slabá místa při zajištění bezpečnosti v těchto prostorách. Této práci lze proto využít při řešení této problematiky.

Přijatá opatření k ochraně a obraně objektů okresního soudu jsou dostatečná proti teroristickým útokům vedeným v objektu konvenčními prostředky, a to díky přijatým bezpečnostním opatřením při ochraně budovy.

Nekonvenční terorismus, tím je míněno použití zbraní hromadného ničení, by byl schopen fungování okresního soudu na jistou dobu výrazně omezit. Díky opatřením realizovaným při obdržení podezřelé zásilky je však při dodržení všech pokynů možné rozsah škod výrazně omezit. Tyto zbraně je na druhou stranu pro teroristické skupiny těžké získat a manipulace s nimi přináší výrazné riziko i pro ně. Zpravodajské služby by s velkou pravděpodobností dokázaly tyto snahy odhalit a ohrožené objekty varovat.

Ochrana objektů okresního soudu proti útokům zvenku není úplně dokonalá. Je způsobena nepřítomností koncepce ochrany budov z tohoto směru. Na příkladu Okresního soudu v Písku je však prokázáno, že i tento problém lze vyřešit.

Na základě této práce je prokázáno, že díky provedeným bezpečnostním opatřením je této součásti kritické infrastruktury velmi náročné způsobit úplnou nefunkčnost výkonu spravedlnosti teroristickým útokem.

7. Seznam použité literatury

1. BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Praha: Columbus, 1997, 192 str. ISBN80-85928-45-0
2. BRZYBOHATÝ, Marián. *Současný terorismus*. [online], 2002, [cit. 2009-20-2]. Dostupné z: www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2002_2/46.htm
3. BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. 1. vyd., Praha: Police history, 1999, 141 s. ISBN 80-902670-1-7
4. BRZYBOHATÝ, Marian. Terorismus a psychologické operace (PSYOPS). In *Současnost a budoucnost krizového řízení, sborník referátů 6. odborné konference 24.-25. 11. 2003 v Praze*. Praha: T-SOFT, 2003
5. DRYMLOVÁ, Veronika. *Plán na obnovu KI na místní úrovni*. České Budějovice: 2008, 233 s. Diplomová práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity na katedře aplikované toxikologie a radiologie. Vedoucí práce Ing. Jiří Holub
6. FOLTÍN, Pavel, ŘEHÁK, David. *Historický vývoj terorismu*. [online], 2006, [cit. 2009-10-2]. Dostupné z: www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=6263
7. FRANK, Jan. *Irsko - Stručná historie států*. Praha: Libri, 2006, 142 str. ISBN: 80-7277-294-5
8. JANÍČEK, Miroslav. *Pyrotechnická ochrana před terorismem*. 1. vyd., Vyškov: Educa consulting, 2002, 176 s. ISBN 80 90 2089-6-7
9. JANOŠEC, Josef. *Terorismus a armáda ČR*. [online], 2003, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=6360
10. MALINÍK, Luboš. *Ochrana kritické infrastruktury*. Zlín: 2008, Diplomová práce na fakultě aplikované informatiky univerzity T. Bati ve Zlíně. Vedoucí práce doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.
11. MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9
12. MV ČR, *Katalog typových činností složek IZS*, Praha: 2007, SPBI v Ostravě, ISBN-978-80-7385-028-9

13. NĚMEC, Miroslav: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha: Eurounion, 2003, 390 s. ISBN 80-7317-026-4
14. PRYMULA, Roman. *Biologický a chemický terorismus*. 1. vyd., Praha: Grada, 2002, 150 s. ISBN 80-247-0288-6
15. REEVE, Simon. *Jeden den v září Mnichov*, 1. vyd., Praha: Agro, 2006, 351 s. ISBN 80-7203-753-6
16. TEICHMAN, Miroslav. *Dějiny Srbska*. Praha: Nakladatelství LN, 2006, 670 str. ISBN 80-7106-671-0

Použité zdroje, dokumenty

17. *Akční plán EU pro boj s terorismem*. [online], 2005, [cit. 2009-20-1]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0219+0+DOC+XML+V0//CS>
18. *Definice pojmu terorismus*. [online], 2008, [cit. 2009-20-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
19. *Dělnická strana*. [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Blnick%C3%A1_strana
20. *Instrukce pro vyhledávání jednotlivých stupňů bezpečnosti ochrany důležitých objektů*, Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážže)
21. *Instrukce MS č.j. 60/2006- OBKŘ o justiční strážži* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážže)
22. *Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. října 2002 č.j. 500/2002 – SOBŘ* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční strážže)
23. *Listina základních práv a svobod, Hlava pátá, článek 36, odst. 1*, [online], 2009, [cit. 2009-07-2]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
24. *Národní akční plán proti terorismu, aktualizované znění pro léta 2007- 2009* [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: web.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2008/nap_2007_cze.pdf
25. *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Prachatice*, odborné dokumenty, zdroj: VMJ JS Č. Krumlov

26. *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Písek*, odborné dokumenty, zdroj: VMJ JS Písek
27. *Plán krizové připravenosti pro Okresní soud Prachatice*, odborné dokumenty, zdroj: VMJ JS Prachatice
28. *Pomůcka k problematice zajišťování bezpečnostní ochrany objektů*, Pomůcka Bezpečnostního odboru MV ČR, Praha 2002, zdroj: vedoucí práce (Oblastní velitel Justiční stráže)
29. *Pravidla pro výkon strážní služby místní jednotky při Okresním soudu v Prachaticích*. Zdroj: VMJ JS Prachatice
30. *Terorismus a jeho projevy v někdejší Československu a dnešní České republice*. [online], 2008, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terorismus-a-jeho-projevy-v-nekdejsim-ceskoslovensku-a-dnesni-ceske-republice.aspx>
31. *Teroristické útoky v Bombaji v listopadu 2008*. [online], 2009, [cit. 2009-22-2]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Teroristick%C3%A9_%C3%BAtoky_v_Bombaji_v_listopadu_2008
32. *Výkladový slovník IZS*. JČU ČB, [online], 2003, [cit. 2008-17-12]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/radio/informace-pro-studenty>
33. *Zákon č 6/2002 o soudech a soudcích, oddíl 6, § 40 Vnitřní organizace soudů a rozvrh práce*, [online], 2002, [cit. 2009-17-2]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/zakony/6_2002.pdf
34. *Zákon 240/2000 sb. Hlava III, Práva a povinnosti Právnických a fyzických osob, § 29* Odborné dokumenty, zdroj: vedoucí práce (oblastní velitel Justiční stráže)

Klíčová slova

Ochrana

okresní soud

kritická infrastruktura

terorismus

opatření

Přílohy

Příloha č. 1: Plánky a fotografie objektů

Příloha č. 2: Řízený rozhovor

Příloha č. 3: Dotazník